

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προσληρωτά
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι. Ἀρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Φρ. χρ. 12

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν δόμ. Μουσῶν. ἀριθ. 6.
Ἐκαστὸν φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΠΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡμερολόγιον.
- Ἐπὶ τῶν ἐνεστῶτων.
- Ὁ ἐθνικὸς θησαυρὸς.
- Ἔργα καὶ ἡμέραι.
- Τὸ Ἀγγλικὸν ναυαρχεῖον.
- Τὰ νέα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως εὐρήματα.
- Μικρὸν Ἡμερολόγιον (Ἀσχεῖνά).
- Ἀνέκδοτα, Μῦθοι, Παραίμια, συλλεγόμενα ὑπὸ Φωτίου Χρυσανθαπούλου (Φωτάκου) πρώτου ὑπασπιστοῦ τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη (τὸ πρῶτον ἤδη ἐκδόδμενα).
- Τὸ Πῆτα καὶ τὰ ἑσπᾶ τῶν φιλελλήνων.
- Ἐκτὰ τῶν Μελέμβων ἐκστρατεία τῶν Τούρκων (περὶ τὸ μεσονύκτιον τοῦ Πάσχα τοῦ 1822).
- Ἄδεια καὶ Ἔρωσ (Μυθιστόρημα).
- Περὶ τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ λαλουμένης Ἑλληνικῆς γλώσσης (συνέχεια).
- Φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις.
- Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία.
- Βιβλιογραφία.
- Ἀπαντήσεις ἀνευ ἐρωτήσεων (Τὸ μανθβαλμον τῶν Κυκλάδων.—Ἡ Μιραφιόρη—Γερμανικὰ ναυτοβόλα καὶ καταδρομικά.—Νυκτοβάτις πρὸ τῶν δικαστηρίων.—Ἀυτοχειρία ἐν Γαλλίᾳ κλ.).
- Πνευματικαὶ ἀσκήσεις.—Ἀδύσεις.—Ἄδται.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Παλυνκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης, ἀθλήσαντος ἐν ἔτει 156.
ΙΣΤΟΡΙΑ. 1822. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος καταπλεεῖ εἰς Μεσολόγγιον.

ΕΠὶ ΤῶΝ ΕΝΕΣΤῶΤῶΝ

Ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς μεταξὺ Σερβίας καὶ Βουλγαρίας συνθήκης τὸ Μέγα ζήτημα ἀπλοποιήθη μετέλλαξε καὶ ὀνομασίαν ἤδη ἀπὸ ζήτηματος τῶν Ἑθνικοτήτων τοῦ Ἄθμιον ἐγένετο ζήτημα καθαρῶς Ἑλληνοσέρβικόν. Ὁ θορυβοποιὸς ἡγεμὼν ἀπεχώρησε τῆς σκηνῆς μετὰ τῶν λογχομαχῶν του, τῶν φρονεθέντων ὑπὸ τὰ σκέλη του ἑπὶ τῶν του, τῶν ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐπιστολῶν του καὶ τηλεγραφημάτων του καὶ ὄλου ἐκεῖνου τοῦ συστήματος τῶν πομπῶν λογιδίων του, ἅτινα ἀνέδειξαν ἕνα βασιλέα, ὅπως θὰ ἠδύνατο ν' ἀναδειχθῆ καὶ ἕνα ὑπαίθριον ὀδοντοιάτρῳ. Αἱ εὐρωπαϊκῆ συμπαθεῖαι δὲν ὑπάρχει πλέον λόγος νὰ ἦνε συγκεκεντρωμένοι ἐπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον τοῦ ἐδιπλασιάσθη.
Ἢδη ἦλθεν ἡ σειρά μας.
Ἡμεῖς δὲν προτάσσομεν ἐνόχους εὐνοίας

καὶ ἐπὶ ὑπόπτων δόσοληφῶν στηριζόμενας ὑποστηρίξεις, ἡμεῖς μόνον ἐπ' ἀδικαιώματα προτάσσομεν ἡμεῖς δὲν συζητοῦμεν συνθήκας, ζητοῦμεν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν.

«Τὴν γραμμὴν τοῦ 1881, λέγει ὁ ἐν τοῖς «Ἡμερησίοις Νέοις» θριαμβεύσας **Ἡπειρώτης**, ἀπεδέχθημεν ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν εἰρηνικὴν ἐπιθυμίαν τῶν δυνάμεων, ἀλλὰ μετὰ τῆς σαφούς καὶ ἐπιπερασμένης ἐπιφυλάξεως ὅτι θὰ ἐδραττόμεθα τῆς πρώτης μεταβολῆς τῶν ὄρων τῆς βερολινεῖου συνθήκης, ὅπως ζητήσωμεν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὀφειλῆς. Τὴν εὐκαιρίαν παρέσχε τὸ τάλμημα τοῦ Βάττεμπεργ.... Δὲν παρέχομεν πίστιν εἰς τὸ ἐπιχειρήμα ὅτι αἱ δυνάμεις θέλουσι νὰ μᾶς σώσωσι. Προνοῦμεν ὅτι αὐδεμία ἐξ αὐτῶν πλὴν τῆς Γαλλίας ἐπιθυμεῖ νὰ νικήσωμεν, ἵνα μὴ καταστῶμεν τὸ πρῶτον τῶν δευτερευόντων κρατῶν. Ἡ Ἰταλία ζηλοτυπεῖ πρὸς τὴν ναυτικὴν ἡμῶν ἀξίαν, οὐδ' ἐπιθυμεῖ νὰ διατρανωθῆ ὅτι ἀδηρόφρακτοι κολοσσοὶ κατασκευάζονται ὑπὸ μικρῶν τορπιλοβόλων, φερόντων ναύτας οἷους ἔχομεν μόνον ἡμεῖς πλὴν τῶν Ἀγγλων. Δὲν μᾶς ἐμπνέουσι λοιπὸν σεβασμὸν αἱ ψευδοφιλόφρατοι παραινέσεις ὀργάνων τινῶν τοῦ τύπου. Μετὰ χάρας θὰ ἐβλεπον θραυόμενας τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐὰν ἐπίστευον ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πάλης. Ἀπαξιούμεν προσοχῆς τὰς διαβεβαιώσεις των ὅτι, ἐὰν εἰσακούσωμεν τῶν φιλικῶν συμβουλῶν τῶν δυνάμεων, αὐταὶ θὰ ὑποστηρίξωσιν ἐν τῷ μέλλοντι τὰς ἡμετέρας ἀξιώσεις. Αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐπιχειρήματος ἐγένετο χρῆσις ἐν ἔτει 1876—1877, ὅπως μὴ συμματάσχωμεν τοῦ ῥωσοταυρικου πολέμου. Τοιαύτην γλώσσαν μετήλθον τότε ὁ Βηκουσφῆλδ καὶ ὁ Δέρβυς πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον, ἐλθάντα εἰς Λονδίνον, οὕτω δὲ ἀπετραπήμεν τῆς χρησιμοποίησεως λαμπρᾶς εὐκαιρίας, ἧς ὁμοῖα δὲν θὰ παρουσιασθῆ πλέον. Ἀλλὰ πῶς ἐπολιτεύθη ἡ Ἀγγλία; Ὁ Βηκουσφῆλδ ἔπεισε τοὺς Τούρκους νὰ παραχωρήσωσιν αὐτῷ τὴν **Κόκρον**, νῆσον ἑλληνικὴν, ἐπὶ τῇ μυστικῇ συνεννοήσει ὅτι θὰ μᾶς ἐγκατέλειπεν εἰς τὸ Συνέδριον, τοῦτο δὲ καὶ ἐπραξε».

Μήπως ἡ ὑποχρέωσις τοῦ Γλάδστονος πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς Ἀνατολικῆς πολιτικῆς τοῦ προκατόχου του, προέρχεται ἐξ ἐτίμης μυστικῆς συνεννοήσεως;
Ἄς σκεφθῶσι τοῦτο ἰδίως οἱ ἠρωικοὶ Κρήτες.

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Ἐὰν ἡ αἰτία, ἣτις θὰ ἀναγκάσῃ ἡμᾶς — ἂν μᾶς ἀναγκάσῃ — νὰ ὑποχωρήσωμεν, ποδοπατοῦντες τὰ μύλια ἀναβλαστήσαν ἔθνικόν φρόνημα, εἶναι ἡ ἐλλείψις χρημάτων, ἀντὶ νὰ ζητῶμεν δάνεια παρὰ τῶν γνωρίζοντων τόσον καλῶς νὰ ἐπωφελῶνται ἐκ τῶν ἀτυχιῶν τῆς Πατρίδος των, διατὴ δὲν παλοῦμεν τὰς ἐθνικὰς ιδιοκτησίας; ἰδίως δὲ διατὴ δὲν προβαίνομεν εἰς τὴν ἐκποίησην τῶν κειμηλίων τοῦ **Ἐθνικοῦ θησαυροφυλακίου**, περὶ ὧν μυθῶδη καὶ ἱσως ὑπερβολικὰ διηγούνται;

Εἶναι ἄραγε ἀληθὴς ἡ ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἀπὸ πολλοῦ ὑπαρξίς πολλῶν πολυτίμων ἀντικειμένων ἢ οὐ; καὶ ἀν ἦναι, διατὴ τὰ τοιαῦτα πράγματα νὰ μένωσι μυστηριώδη ὑπὸ τὸν γαλανὸν καὶ πλήρη φωτὸς αὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος;

Ἄς πωληθῆ ὅ,τι κινήτων ἢ ἀκινήτων ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ πλοῦτου ὑπάρχει; ἀφοῦ ἡ ἰδιωτικὴ προσφορὰ καὶ ὑπὸ τῶν τύπων *Δαρεῖον* ἔτι εἶναι ἡ παροφία τῶν προσφορῶν τοῦ 21 ἄς καταργηθῆ, ἄς περιορισθῆ πᾶν κοινῶν διαθέσεως ἐθνικῶν χρημάτων, ὅπως τηρηθῶσιν ὑπὸ ὄπλοισι ναῦται μας, αἱ μικρότεροι ἡλικίαι τῶν ἐφεδρῶν καὶ μέγα σώμα ὀρεινῶν ἑθελοντῶν. Τὸ Ἀνατολικὸν ζήτημα ὀριμάσαν πλησιάζει εἰς τὴν ὀριστικὴν λύσιν του.

Ἡ σαπρία καταρρέει.
Ἐν Γαλλίᾳ ἀνευ σπουδαίου σχετικῶς λόγου ἀπεφασίσθη ἡ πώλησις τῶν ἀδαμάντων τοῦ Στέμματος καὶ ἡμεῖς, χάριν τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, χάριν τῆς τιμῆς τοῦ Ἐθνους, θὰ σκεφθῶμεν ὡς *Ἐξηκταβελῶνα*;

Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ λάβωμεν καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δυνηθῶμεν νὰ παρασχῶμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἐθνικῶν κειμηλίων πληρεστεράς πληροφορίας.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Τὸ περιοδικῶς ἀνακαινόμενον βαρυσήμαντον καὶ θορυβοποιὸν *τὸς πταίει* ἀνεφάνη καὶ αὐτίς κατ' αὐτὰς ὑπὸ τὸν τύπον *δὲν πταίει*. Εἰς τοῦτο ἀπήνησεν εὐστοχάτα ἐν τῇ «Ἐφημερίδῃ» ἀγαπητὸς συνεργάτης ἡμῶν λέγων ὅτι *πταίει*.
Ἐξ ὄλων τούτων φαίνεται ὅτι ἠρχίσσαμεν καὶ αὐτίς νὰ ὑποχωρήσωμεν ἀπὸ τῶν ζητημάτων τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ πα-

ρόντος, ανατρέχοντες δ' εις το παρελθόν ν' αναδιφώμεν όπως άνευρωμεν τον παλαιον...

Χάρις εις την «Βορειαν Γερμανικην Εφημεριδα» του Βερολίνου, έμαθομεν και την αιτίαν της καθ' ημών καταφοράς της Γερμανίας...

Τι εύσεβης άνθρωπος αυτός ο μακαρίτης γενικός πρόξενος της Ρωσίας εν Θεσσαλονίκη Αλέξανδρος Ιακώβσον!...

Δύο ώραία όντως όνόματα άπεφασίσθη να δοθώσιν εις τὰ νεοστί άφιχθέντα έξ Άγγλιας καταδρομικά...

Το άθθαδες και σκανδαλώδες διάβημα της έπιβολής, το πρώτον ήδη από της συστάσεως του έλλην. βασιλείου, δικαιώματος εισόδου εις τους έπιθυμούντας ν' άνέρχωνται έπί της Ακροπόλεως, καθ' ού πρώτοι και μόνοι ήμας;...

του. Το παράδοξον εινε, ότι μεθ' όλας τας άντιστάσεις των άπομάχων και των εισπρακτόρων οι μαθηται μετά του καθηγητού εισήλθον, ότε δε μετακλήθεισα ή άστυνομία προσήλθε δια ν' άποδιώξη τον εισβαλόντα...

Λοιπόν παρακαλούμεν άπαξ έτι τον άρμόδιον ύπουργόν ν' διδάξη εις τους υπαλλήλους του, ότι ο βράχος της Ακροπόλεως είναι τό ιερόν προσκύνημα της Έλληνικής φυλής...

Θά επανέλθωμεν και αύθις έως ότου ή τό κελόν διδρωθή ή πάσα έλληνική γωνία εις ήν άνυγινώσεται ή «Έβδομος» θουμάση τον ευρύν διανοητικόν όρίζοντα των ίθυόντων τὰ του άτυχοϋς τούτου Κράτους.

Ανεγράφη εις τας εφημεριδας καταγγελλία έξ Ανδρούσης του δήμου Εύας περί του δι' έκρηξίσεως καταστροφόμενου ελαιώνος και ως ήκούσαμεν ελήφθησαν τ' άνεγκαι- ούντα μέτρα...

Μά έπί τέλους τόσος θόρυβος και τοσαύται διαφωνίαί δια τον άνδριάντα του έθνικου ενεργέτου Βαρβάκη; Και αύτή ή ένδειξις της εύγνωμοσύνης χάνει την αξίαν της όταν γίνεται καθ' όμοιον τρόπον...

τες ή προς τους μεγαθύμους εκείνους άνδρας εύγνωμοσύνη του Έθνους έχει ριζώσει τσοσούτον εις τας καρδιας του Πανελληνίου...

ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΝΑΥΑΡΧΕΙΟΝ

Τόν λαοπρόβλητον Αγγρότον αναλαμβάνοντα την διοικήσιν του ήνωμένου ευρωπαϊκού στόλου συνοδεύει και εις ναύαρχος του Αγγλικού ναυαρχείου...

Η διοικήσις του αγγλικού ναυτικού ήτο άλλοτε συγκεκταρωμένη εις τας χείρας ενός Μεγάλου Ναυάρχου. Από της εποχής όμως της βασιλείας Αννης άνετέθη αύτη εις έπιτροπήν τινα...

Ο πρώτος Λόρδος έχει μέγα κύρος, πάντα δε τὰ σπουδαία ζητήματα άφίενται εις την άπόφασίν του. Ο Senior Naval Lord διευθύνει τας κινήσεις του στόλου, υπέχει δε την ευθύνην της πειθαρχίας...

ΤΑ ΝΕΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Την Ακρόπολιν πρό πέντε μέλις έπώθον άνε εγναριζόμεν; ει μη ός τό μεγαλοπρεπείστατον μουσειον της μετά τὰς περιουσία και κατά τον πελοποννησιακόν πόλεμον αρχίατα τέχνης...

Ευτυχής ήτο ερα ή γυνή της άποκομίσεως των έπί της Ακροπόλεως χωματών και ασήμιων λίθων και της έκκλιθεασίας των σπηλαίων...

Αι άνασκαφαί αι μετ' έλήλου έπαίνου άξιου διεξαχόμεναι γίνονται πρός τὰ Βά του Ερεχθείου παρά τό έπί των μακρών πέτρων βόρειον τέχος...

και η Πελοποννησικόν κληθεμενον, εν χωρ; ενθα κηρασθητατα εινεσιν το παγ ερηφον...

Ηδη δυο τινά προκεινται να εξετασώμεν, πρώτον ανθρώπων ή θεών άγαλλματά: εις τὰ ερεθέντα και ενών; και δεύτερον ποτε προσεγγέντο αυτοί; ή καταστροφή και ή προφήλακισμός, όν υπέστησαν...

Αι άνασκαφαί αι μετ' έλήλου έπαίνου άξιου διεξαχόμεναι γίνονται πρός τὰ Βά του Ερεχθείου παρά τό έπί των μακρών πέτρων βόρειον τέχος...

τις μεν άγαλλματά Αφροδίτης ή Ηρας, ός μετ' ερεθέντων οι εν τισιν ερεθειοσείς χερσίν κερποι βολήσας ή ρουαε, έδως όκως εσσι...

Τα ερεθέντα μέχρι τούδε λόγου άξια άργαία εινε περί τὰ εκατόν τριακόντα, άν τεσσαράκοντα μαρμαρίνα μετά των επιγραφών; δεκά εξ ήλλίνα και έβδομήκοντα μεταλλίνα...

K. P. ΖΗΕΙΟΥ

ΜΙΚΡΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Κατά την διδόν μου εκ του χωρτου παρετήρησα τας φοβερὰς καταστροφὰς, τας όπείας ή πλήμυρα επήνεγκεν αι ζωμίαι των πτωχών κατοίκων...

Χρῶσθι.... Τὴν εἶδον σωρὸν ἐρείπιων. Ὁλοὶ οἱ χωρικοὶ εἶχον συναχθῆ ἐκεῖ καὶ περίλυποι, ὡσεὶ προητοιμαζόμενοι τὰ ἀναγκαιούτατα εἰς κηδείαν, ἀφήρουν δὲ, ἐσώζοντο ἀπὸ τῶν τοίχων, ἐξῆγον δὲ, ἦτο εὐχολογὸν ὑπὸ τὰ ἐρείπια καὶ τὸ μετέφερον εἰς ἄλλην οἰκίαν. Ἡ ἀλληλοβοήθεια καὶ ἡ πρὸς τὴν δυστυχίαν συμπάθεια εἶνε μεγάλη μεταξὺ τῶν χωρικῶν. Ὅλοι εἰργάζοντο μετὰ προθυμίας ὅλοι ἠμιλλῶντο τίς νὰ κοπιᾷ περισσότερο. Πολλοὶ γυναῖκες συμμετείχον τοῦ ἔργου. Μόνον αἱ νεάνιδες τοῦ χωρίου ἴσταντο ὀλίγον μακρὰν ὄπισθεν τοῦ τοίχου τινός, παρακολουθοῦσαι διὰ τῶν βλεμμάτων τὴν ἐργασίαν. Καὶ ἐνῶ ὅλοι εἰργάζοντο μετὰ ζήλου, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας ἐκάθητο μὲ ἐσταυρωμένας χεῖρας κατέναντι καὶ τὴν παρετήρει μὲ βλέμμα ἀπλανές, ὡς μήτηρ πρὸ τοῦ νεκροῦ τέκνου τῆς μετὰ τὴν στείρωσιν τῶν ὀφθαλμῶν.

Διήλθον πλησίον καὶ τοὺς ἐχαίρετιστα με παρετήρησαν οἱ πλείστοι μετὰ συγκινήσεως, με ἀντεχαιρέτισαν καὶ ἐξηκολούθησαν τὸ ἔργον των.

Μετὰ 1/4 ὥρας ἤμην εἰς Ἀνδραβίδα. Τὸ χωρίον τοῦτο ἀριθμῆται πλέον τῶν 200 οἰκογενειῶν. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν ἐξαιρέσειν ὄλων τῶν ἄλλων χωρικῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ εὐεξῆστον τοῦ χαρακτῆρος, τὸ ἀρρενωπὸν τοῦ ἥθους τὴν πρὸς τὸν παλληκαρισμὸν τάσιν, δύναται τις εἰπεῖν ὅτι οὐδέποτε τὰς διαφορὰς τῶν διαλύουσιν ἡσυχῶς, ἀλλὰ πάντοτε διὰ τῶν ὄπλων. Ἐπῆρξε μάλιστα ἐποχὴ—καὶ οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν—δὲτε οἱ φόνοι, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ δόλοιοι, ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἀπὸ ὀκταετῆς παιδίων μέχρι γέροντος ὀδοκονοτοῦτο εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ὀπλοφορῶσιν ὅλοι. Ἐὰν φωνεθῆ τις, σπανίως οἱ συγγενεῖς του ἀφίγουναι νὰ ἐνεργήσῃ ὁ νόμος· ἐξέρχονται μόνον τινεὶ εἰς καταδίωξιν τοῦ φονέως, τὸν συλλαμβάνουσι καὶ τὸν παραδίδουν εἰς τὰς ἀρχάς. Τὰ ἔθιμά των ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς οἰκογενειακὰς δοξασίας ὁμοιάζουν κάπως τὰ τῶν Μανιατῶν, εἶνε δὲ ἀξίον θαυμασμοῦ νὰ ἴδῃ τις τὴν ἀγάπην, τὴν ὅποιαν αἰσθάνονται πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα των καὶ κατὰ πόσον φροντίζουν νὰ διατηρῶσιν ἀμείωτον τὸ γόητρον αὐτῆς. Νομίζουν ὅτι ὁ Ἀνδραβιδιώτης ἀποκλειστικῶς ἔλαβε παρὰ τῆς φύσεως τὸ προνόμιον νὰ υπερέχη τῶν ἄλλων χωρικῶν καὶ νὰ πρωτεύῃ κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν ἀκυροπιδίαν, τὴν λεβερτιά, τὸν παλληκαρισμὸν. Εἶνε δὲ παραδοξὸν πῶς ὅλοι συσσωματοῦνται προκειμένου περὶ γενικοῦ τινος καλοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν πατρίδα.

Ἡ Ἀνδραβίδα ἤμικε κατὰ τοὺς Μεσαιωνικοὺς χρόνους. Ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Φράγκων ἦτο ἡ πρωτεύουσα τοῦ πριγκιπάτου τοῦ Μωρέως καὶ ἡ ἀκατητή διαμονὴ τῶν Βιλλαρδουίνων. Ἀναφέρεται δὲ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅτι μόνη αὐτὴ μετὰ τῶν Πατρῶν ἔμειναν πισταὶ εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Φράγκων, ὅτε ἀπασι αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου ἐκάνεστησαν τῇ προτροπῇ τοῦ Μιχαὴλ Καν-

τακουζηνῶ... Λεῖψανον τῆς δυναστείας τῶν Φράγκων διατηρεῖται ἡ ἡρασιμὴν μεγάλη ἐκκλησία τῆς ἁγίας Σοφίας· ἡ γῆ δ' αὐτῆς φιλοξενεῖ ἐν τοῖς κλόποις τῆς τὰ ὄστα τοῦ Γοδεφρείδου Βιλλαρδουίνου καὶ τῶν δύο υἱῶν του.

Πρὶν εἰσελθῶ ἐν τῷ χωρίῳ εἶδον τὸ ὑψηλὸν πρόχωμα τῶν χωρικῶν, ὅπερ ἀνήγειραν διὰ νυκτὸς πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ποταμοῦ. Εὐτυχῶς δὲν τὸ ὑπερπήδησε, διότι τὰ ὕδατα τὸν ἐχύθησαν ἐντὸς ἐκτεταμένης καὶ βαθείας λάκκας, ἡτις ἦτο πλησίον.

Ὁ καιρὸς εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ σήμερον οὐρανὸς βαρὺς, συννεφώδης, χειμωνιάτικος. Οὐτε εἶνε ἐλπίς νὰ βελτιωθῇ, διότι ἡ μοῦρη, ὡς λέγουσιν οἱ χωρικοὶ, βουίζει τὴν ἀκούω βρυχωμένην μακρὰν ὡς θηρίον. Παρὰ τὰς σπλάδας τοῦ Ἀρκουδίου παλαίου δὺο φοβερὰ στοιχεῖα, τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ· τὸ μὲν ἀπώθει τὸ ἕτερον, τὸ μὲν ἐκτοπίζει τὸ ἕτερον. Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης μελανόν, ἄγριον, μὲ τὴν ἀφροστέφῃ αὐτοῦ χαίτην, προσπαθεῖ νὰ ἀντιστῇ κατὰ τῆς ὁρμῆς τοῦ ποταμοῦ, θολοῦ καὶ ἐξωγκωμένου. Ἀπωθῶνται, κλίνουν δεξιὰ, κλίνουν ἀριστερὰ, καταβάλλουν ὄλας τῶν τὰς δυνάμεις, τὸ μὲν τοὺς κορμούς τῶν δένδρων, οὗς φέρει μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῶν νότων του, τὸ δὲ τὰ πελώρια κύματα, ἅτινα τὸ στέλλουν αἰ φοβερὰ δίναι καὶ οἱ καταγιγασμοὶ τῆς Μεσογείου. Ἀλλ' οὐδὲν ὑπερσχύει, οὐδὲν δύναται νὰ κάμψῃ τὸ γόνυ, νὰ κλίνῃ τὸν κορμὸν τοῦ ἐτέρου ἴστανται ὄρθια, υπερέφανα, ἀντιμέτωπα ἀλλήλων, ὡς δύο παλαισταὶ ἰσοδύναμοι καὶ ἀντὶ νὰ καταβάλλωνται τὸν ἀντικτὸν ὑψοῦνται, ὡς δύο βράχοι, τοὺς ὁποῖους ματαίως ἀπειλοῦσιν οἱ ἀνεμοὶ.

Τὸ ἀσθμα αὐτῶν, ὁ ἐκ τῆς πάλης τῶν δύο τούτων φοβερῶν καὶ ἀεικινήτων στοιχείων πάταγος, ἀκούεται ἐδῶ. Οἱ χωρικοὶ δασκίς ἀκούουν τὴν βοὴν αὐτὴν, συνοφρουοῦνται, αἰμωδιάζουν καὶ μὲ φόβον λέγει ὁ εἰς συναντῶν τὸν ἕτερον:

— Ἡ μοῦρη βουίζει!

— Κακὴ χρονιά!...

Καὶ ἕκαστος σπεύδει νὰ προφυλαχθῇ με τὴν ἀπελπισίαν ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τὸν φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ.

3 Ἰανουαρίου.

Σήμερον ἀπὸ πρῶτας ἡ βροχὴ πίπτει σιγαλὰ-σιγαλὰ καὶ ἀδιακόπως. Ὁ οὐρανὸς εἶνε φαίος, φαϊότατος· ὁ ὄριζων δὲν ἐκτείνεται πλέον τῶν ἑκατὸν βημάτων ἀπ' ἡμῶν οὔτε χωρίον, οὔτε δένδρον φαίνεται ἐν τῇ πεδιάδι, οὔτε ποταμός· τὰ ὄρη, τὰ ὅποια τὴν πρῶταν ὄρθουοντο πρὸ ἡμῶν κωανὰ, ἐξηφανίσθησαν.

Ἡ πλημμύρα ἤρχισε καὶ σήμερον νὰ μᾶς ἀπειλῇ. Ὁ Στρεμμένος, μικρὸν λαγκάδι, διερχόμενον τῶν Λεχεινῶν διὰ τῆς

πόλεώς μας, κατέρχεται ἐρυθρῶς καὶ ἐξωγκωμένος. Μίαν συνοικίαν μεθ' ἐνὸς ἀγαπητοῦ μας ἱατροῦ τὴν ἀπέκλεισε τῆς συγκοινωνίας μᾶς ἐξαιφνης, ἀπροσδοκῶς, ὡστε πολλοὶ τῶν κατοίκων φιλοξενουῦνται εἰς τὰς οἰκίας τῶν συγγενῶν των... Τὸ ὕδωρ ἐκάλυψε τὴν ξυλινὴν γέφυραν· ἡ γέφυρα κινεῖται, τρέμει, ὡς γαλιβανισθεῖσα, ὡς ἡ γέφυρα τῆς Ἀρτας μετὰ τὴν κατάραν τῆς γυναίκος τοῦ πρωτοτομᾶστορος...

Ὁ Στρεμμένος αὐξάνει πάντοτε· ἀναβαίνει βραδέως, ἡσυχῶς. Ἦδη ὑπερπήδησε μικρὸν ὕψωμα, τὸ σαμᾶρι τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐστράφη ὀρθητικῶς πρὸς τὸ κολῶμα, ὅπου ἡ δυτικὴ συνοικία τῆς πόλεώς μας... Γυναῖκες πλύνουσαι εἰς τὴν βρύσιν κατέληφθησαν αἰφνιδίως ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Φωνάζουν, κλαίουσιν, καὶ ἀλλοφρονοῦσαι τρέπονται πρὸς τοὺς πέριξ οἰκοὺς, ἐνῶ τὸ ὕδωρ, παφλάζον ὑπὸ τοὺς πόδας των, κυματίζει καὶ παρασύρει μακρὰν τὰ πλυνόμενα ἀσπρόρουχα.

Ὁρα 10 π. μ.

Ὁ Στρεμμένος σταματᾷ, δὲν κινεῖται πλέον, παλινδρομεῖ· ἀποδείξει ὅτι ἐλαττοῦται... Κενῶνει τὰς θέσεις, τὰς ὁποίας κατέλαβε πρῶτον ἡσυχῶς, ἀθουρῶς, ὡς στρατὸς ἀφίγων τὰς θέσεις του διὰ νυκτὸς καὶ φεύγων πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλὰ ἀφίνει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὴν ἰλὴν καὶ τὸν ῥυπον, μὲ τὰ ὅποια ἦτο ἀνάμικτον. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καθρεπίζονται φιλαρέσκως λόγχοι τινεὶ καλάμων καὶ κλίνουσαι ψευδίζον σιγαλὰ, ὡς νὰ τῷ ἐμπιστεύονται ἀπόρητῶν τι... Ἐπιβὰτος μὲ τοὺς ἀπεξηραμένους κλάδους τῆς, ἀπλοῦται μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τινος τάφρου, ὡς φλοκάτα ἐκ μαλλίων κριοῦ ἐπὶ τῶν γάτων εὐσώμου παλληκαρίου. Παρέκει ὑψηλὴ λευκὴ, μὲ τὸν ἀργυροεἶδη φλοῖόν της, ἴσταται υπερέφανα, ἀνορθοῦσα τοὺς γυμνοὺς κλάδους τῆς, φιλοξενοῦσα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ἀχυρόπλεκτον φλοεᾶν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ μήτηρ ἔχει ἀποθέσει ἐμπιστευτικῶς τοὺς ἀπτέρους νεοσσούς της.

Ὁρα 14 π. μ.

Εἰς μέρος τι τοῦ στερεώματος διακρίνομεν δίσκον τινὰ ἀργυροῦν, γλοιώδη, περιστρεφόμενον μετὰ ταχύτητος ἀκαταλόγιστου, ἀμαυρούμενον καὶ πάλιν ἀναφαινομένο. Εἶνε ὁ ἥλιος οὐχὶ ὅμως ἀκτινοβόλος, καθαρὸς, φλογώδης, ἀλλ' ἐσοσμένος, ὡς στίγμα τι ἐπὶ τοῦ φαίτου οὐρανοῦ... Ὁ ἥλιος φαίνεται ὡς νὰ κολυμβᾷ ὡς νὰ περιστρέφεται ἐντὸς πολτοῦ ἀργυροειδοῦς, λευκοτάτου... Ἐξαφανίζεται ὑπὸ μαῦρον, κατὰ μαῦρον νέφος. Ἡ βροχὴ ἀρχίζει πάλιν πυκνῆ, συνεχῆς... Πίπτει χάλαζα...

Οὐδὲν ἔλαττον νὰ ἀναμείνωμεν σωτηρίαν· ὁ Θεὸς μᾶς ἐλησμόνησε. Δὲν ἀρκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, ὅπερ ἐπλημύρωσε τοὺς δρόμους, δὲν ἀρκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ὅποσον μᾶς κτυπᾷ κατακέφαλα καὶ στρώνει κατὰ γῆς τὰ σπαρτὰ τῶν γεωργῶν, στραβώνει τὴν μόλις ἀνοιγομένην ἀμυγδαλίαν, ἀλλὰ ἔχομεν καὶ τὸ

ὕδωρ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν μας. Παντοῦ ἡ γῆ ἀναβρύει· οἱ οἰκίσκοι, ὅσοι προφυλάσσοντο ἀπὸ τῆς πλημμύρας, ἔχουσι τὸ ὕδωρ ἐντὸς αὐτῶν· τὸ ἐδάφος των μετεβλήθη εἰς ἀναβρυτήριον. Ἡ σύζυγος τοῦ πτωχοῦ γεωργοῦ, ἡτις ἐκάθητο ἡσυχῶς μετὰ τῶν τέκνων τῆς παρὰ τὴν γωνίαν, ἀναπηδᾷ ἔντρομος αἰφνης, λαμβάνει τὰ τέκνα τῆς καὶ φεύγει πρὸς τοὺς ὑψηλοὺς οἰκούς, βυθιζομένη μέχρι γονάτων ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ἀπελπισία, φρικώδης ἀπελπισία!...

Πόσον ἐφοῦσκασεν ὁ Στρεμμένος! τὸ ὕδωρ κατέκλυσε τὴν ἀγορὰν μας, οἱ χωρικοὶ συωστίζονται ἀδιακρίτως ἐντὸς τῶν καφετειῶν... Καὶ ὅμως ὅλοι μὲ βεβαιοῦν ὅτι προχθὲς τὴν Δευτέραν ἦτο περισσότερον καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔμειναν ἀγρυπνοὶ, παρατηροῦντες μετ' ἀγωνίας τὸ ὕδωρ.

— Ἀπὸ ὥρα ἔς ὥρα ἐκαρτερᾶγαμε ν' ἀκούσωμε κανένα βρόντο.

Καὶ τῷ ὄντι τὸν ἤκουσαν μετ' ὀλίγον. Πρὸς τὴν συνοικίαν, ἡτις καὶ τότε εἶνε εἰς ἀποκλεισμὸν ὁ Στρεμμένος ἔκοψε δύο οἰκίας. Ὁ ἀριστερὸς τοίχος τῆς μίας ἐγειρεται ὄρθιος, κεκλιμένως μικρὸν, ὡσεὶ γονυπετής· ἡ ἡμίσεια στέγη, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξέχει ἡ καλαμῖνη ὀροφὴ στηρίζεται ὑπὸ ἐνὸς καὶ μόνου στύλου, ὡς σκιάς, ὑπὸ τὴν ὅποιαν σκιάζονται τὰ πρόβατα τοῦ θεοῦ· ἀπὸ τοῦ μέσου αὐτῆς κρέματα ἔτι ἡ ξυλινὴ ἀρπάγη, ἀπ' ἧς ἀνήρτα τὸν λύχον του ὁ ἰδιοκτήτης... Ἐκ τῆς ἐτέρας ἔμεινε ὄρθι· ἡ ἡμίσεια τὸ μεσαῖον καλάμιον διαμέρισμα ἔχει εἰς τὸ μέσον μικρὰν θύραν, φέρουσαν εἰς σκοτεινὸν δωμάτιον, ὅπου ὁ κοιτῶν τὸν ἰδιοκτήτην ἀπὸ τῶν ξύλων τῆς στέγης κρέμονται πλέκτραι τινεὶ κρομμύων· εἰς τὴν γωνίαν, ἐπὶ μικρᾷς μελανῆς σανίδος ἴσταται μικρὸν εἰκονισμάτιον τῆς Βαπτίσεως καὶ ἐπὶ τοῦ ἀμαυροῦ τοίχου τὰ στέφανα τοῦ συζυγικοῦ ζευγους κεκαλυμμένα ἐπιμελῶς διὰ μεταξίνης ὀθόνης. Ποίας ιδέας γεννώσιν εἰς τὸν νοῦν τοῦ θεατοῦ τὰ λείψανα ἐκεῖνα! Ὅποσον εὐγλώττως θὰ ὀμιλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἰδιοκτήτου τῆς οἰκίας τὰ εἰκονισμάτιον μὲ τὴν μικρὰν του κανθῆλον, τὰ στέφανα, ἡ συζυγικὴ κλίνη, ἡ ὅποια δὲν φαίνεται, πᾶς τίς ὅμως τὴν ἐννοεῖ ὅτι εἶνε ἐκεῖ, κεκρυμμένη ὑπὸ τὰ ἐρείπια! Ἐκεῖ ἐτόνισε τὸ πρῶτον ἐρωτικὸν ἄσμα του ἡμερον, περιπαθῆς, ἐκεῖ ὠδήγησε τὴν λεγερῆ τῆς καρδίας του μίαν ἡμέραν. Ποσάκις ἐπιστρέφων κοπιασμένος ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ δὲν ἀνεπαύθη ἐπὶ τῆς κλίνης ἐκείνης καὶ ἀναπολήσας εἰς τὴν μνήμην του τὰς γλυκειὰς συγκινήσεις, τὰς ὁποίας ἐκρυπτεν ἡ κωμωδισμένη ἐκείνη στέγη, δὲν προὔτιμηνεν αὐτὴν ἀπὸ ὅλα τοῦ Κροίσου τὰ βασίλεια!... Τῶρα ἡ κιβωτὸς τῆς εὐτυχίας του κατέπεσεν... Ἀρὰ γε θὰ δυνήθη νὰ κτίσῃ ἄλλην φλοεᾶν καὶ νὰ ἀνεύρῃ εἰς αὐτὴν ὅσα εἰχεν ἀποθέσει ἐκείνην!...

Ὁρα 2 π. μ.

Δὲν βρέχει πλέον. Ὁ ἥλιος τέλος λάμπων ὄλος, ὡς καινουργῆς, ἐκτοξεύει δρόκας χρυσοῦ, ὡς πεπυρακτωμένους σιδηροῦς

ἐξερχόμενος τοῦ πυρός, ἐπὶ τῶν θολῶν ὕδατων τῆς πλημμύρας καὶ ἐπὶ τῆς πρασίνης χλόης, ἐπὶ τῶν ἀμαυρῶν στεγῶν τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν διαβρόχων τοίχων. Ἐλαφρὸς ἀνεμὸς κινεῖ τοὺς κλάδους τῶν γυμνῶν δένδρων, ἐπὶ τῶν ὀποιῶν λαμποκοπεῖ, ὡς κομβία ἀργυρῶν ἤλων, τὸ ἀποσταζὸν ὕδωρ... Τὰ πτηνὰ ἤρχισαν νὰ ἴπτανται ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον χαροπαῖα, εὐλαλα... Οἱ χωρικοὶ ἐξῆλθον τοῦ καφετειοῦ, ὡς καταδικοὶ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς των· καὶ αὐτοί, ὡς καὶ ἐκεῖνα μόνον ἦλιον ἐζήτουν... Εἰς ἀμφότερας τὰς ὁχθας τοῦ Στρεμμένου πολλοὶ ἀθηροπιοὶ συνηθροισμένοι ἀνακονοῦσιν οἱ μὲν πρὸς τοὺς δὲ τὰς διὰ τοῦ ταχυδρομείου κοιμισθεῖσας εἰδήσεις.

— Αἱ δυνάμεις μᾶς λέγουσιν νὰ ἀποπλισθῶμεν.

— Ἄμ δέ! μᾶρ' ποῦ τοὺς ἀκούμε· τοὺς μάθαμε τόρα.

— Λένε θὰ μᾶς ἀφήσουν μοναχοῦς.

— Καὶ μὴ τοὺς γυρεύουμε νὰ μᾶς βοηθήσουν· τὰ παιδιὰ μας τὰ στείλαμε νὰ πολεμήσουν μὲ τὸ τουφέκι ἔς τὸ χέρι.

— Μοναχοὶ μᾶς καὶ ἔς τὰ εἰκοσιένα μοναχοὶ μᾶς καὶ τόρα.

— Νὰ ἰδοῦμε τί θ' ἀπαντήσῃ ὁ Δεληγιάννης;

— Πῶς ἀλλοίως παρὰ ἀντρίκια;!

Ἡ συζήτησις ἐπιτείνεται, αἱ χειρονομίαι ἀρχίζουσι, τὰ πρόσωπα γίνονται ζωηρά, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀναλάμπουν ὑπὸ πατριωτικῆς φλογός, τὰ στήθη ἀναπάλλονται ὑπὸ συγκινήσεως καὶ αἰφνης, ὡς ἐκ συνθήματος, λησμονοῦντες καὶ τὴν πλημμυραν καὶ τὴν θέσιν των, τρέπονται ὅλοι εἰς φρενητιώδεις κατακραυγὰς ὑπὲρ τοῦ πολέμου... Ἐξακολουθοῦσι δὲ ὑπὸ ἄθροισ τὰς ἐν τῷ καφετεῖῳ συζητήσεις των, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ζητήματος μεταπίπτουσιν εἰς τὸ ἄλλο, ἐνῶ ἄνωθεν χαμηλοῦ τοίχου φαίνονται ὡς σημαῖαι οἱ πολύχροι κεφαλόδεσμοι τῶν γυναικῶν καὶ πλῆσιον τὰ παιδιὰ ῥίπτουν αὐτεὶς ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ τὸ κτυποῦν διὰ τῶν καλάμων...

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΜΥΘΟΙ—ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ
ΕΥΛΑΛΕΓΕΝΤΕΣ
ΥΠΟ
ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ (ΦΩΤΑΚΟΥ)
(πρῶτον ὑπασπιστοῦ τοῦ Θ. Κολοκοτρῶνη)
ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΑΗ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ
IB'

Μία γυναῖκα εἶχε τὸν ἀνδρα τῆς πεθαμένον. Ἐπειδὴ δὲ πλῆσιον τῆς οἰκίας τῆς ἐχόρευε, καὶ ἀπὸ τὰ τραγοῦδια ἐνόησεν, ὅτι ἐχάλασαν τὸν χορὸν, εἶπεν εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας· ἐκλάψτε τὸν ἀνδρα μου, διὰ νὰ πάω μὴ στιγμὴ νὰ τοῦσιν ἐμαῶν τὸν χορὸν, καὶ γυρίζω πάλιν. Ἡ αὐτὴ γυναῖκα ὅταν εἶχεν ἀνάγκην νὰ βεβαιώσῃ τὸν λόγον τῆς, ᾤρκίετο οὕτως· «Ἄν φταίω ἐγὼ, νὰ καὶ ἡ

ρόκα μου, ἢ νὰ ἔβγουν τὰ μάτια τοῦ ἀνδρός μου!»

II'
Ἄλλη πάλιν γυναῖκα ἔλεγε τοῦ ἀνδρός τῆς ὅταν ἐσυγχύζετο μαζὺ τοῦ· «Αἱ! ἀνδρα, ἢ ἐσὺ νὰ ποθάνῃς ἢ ἐγὼ νὰ χηρέψω.»

ΙΔ'
Ἐνας χωρικός εἶρε μέσα εἰς τὸ φωμὶ τὸ προπόδι του, καὶ λέγει πρὸς τὴν γυναῖκά του· «γυναῖκα, τί εἶναι τοῦτο;» Αὐτὴ τότε ἤρχισε νὰ φοβερίζῃ τὸν ἀνδρα τῆς λέγουσα, ὅτι δὲν ἐλίχνισε καλὰ τὸ σιτάρι εἰς τὸ ἄλων. Τοιαῦτα μωρνοταρονοικοκυράδες εἶναι πολλοὶ. Μάλιστα δὲ μία ἐξ αὐτῶν εἶχε σκυλάκι καὶ γουρουναὶ μικρά, καὶ ὅταν ἐζύμωνεν ἐβαλλε τὸ σκαφίδι κάτω, καὶ τὸ μὲν γουρουναὶ ἐπήγαινε ἀπὸ τὴν μίαν μεριά τοῦ σκαφιδίου, τὸ δὲ σκυλάκι τῆς ἀπὸ τὴν ἄλλην. Αὐτὴ δὲ τὰ ἔπιανε μὲ τὰ χέρια τῆς, τὰ ἔκανε πέρα, καὶ ἔλεγε· «Φύγετε γιατί δὲν θέλω μωρνοταριαῖς!» καὶ πάλιν ἐβαλλε τὰ χέρια τῆς εἰς τὸ ζύωμα.

ΙΕ'

Εἰς τὸ Μισολόγγι πωλοῦν τὸ χῶμα εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ φωνάζουν οὕτως· «πλὸ πουλά, ἀντὶ πηλὸ πουλά». Ὡς καὶ τὸ σκυλάκι τὸ μικρὸν, τὸ ὅποσον λέγουσιν κουτάβι, οἱ Μισολογγίταις τὸ λέγουσιν κτάβι. Ὅμοιον προφορὰν ἔχουν καὶ οἱ Βυτινιώταις λέγοντας τὸ πουλί πλί, καὶ τὸ χουλιάρι χλιάρι. Εἰς τὰς Καλάμας πάλιν λέγουσιν τσέ, ἀντὶ καὶ τὸν κύριον, τὸν λέγουσιν τσύριον, καὶ διὰ τοῦτο περιπαικτικῶς τοὺς λέγουσιν τσυρίτσαις.

ΙΣΤ'

Χωρικός τις ἐθέριζεν· ἔβαλε τὸ δρεπάνι εἰς τὸν ὠμόν του διὰ νὰ δέσῃ τὸ χειρόβολον, καὶ τὸ ἐλησμόνησε ποῦ τὸ εἶχε, καὶ τὸ ἐγύρευεν. Ἄλλος δὲ χωρικός τὸν ἐρώτησε τί γυρεύει, καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε τὸ δρεπάνι του. Ἐπειτα τὸν ἐρώτησε ποῦ τὸ εἶχε; Τότε ὁ χωρικός ἐπήρε τὸ δρεπάνι ἀπὸ τὸν ὠμόν του μὲ τὸ χέρι του, καὶ μὲ τὸ ἴδιον δρεπάνι τοῦ ἔδειχε τὸν τόπον ὅπου ἐρίψῃ τὸ χειρόβολο· καὶ ἂν ὁ ἄλλος δὲν τοῦ ἔλεγε τί κρατεῖ εἰς τὸ χέρι του, ἀκόμα θὰ ἔψαχνε νὰ εὕρῃ τὸ δρεπάνι.

ΙΖ'

Εἰς τὴν Τριπολιτῶν ὅταν τρυγᾷν τὰ ἀμπέλια σαρφεύεται πολλὸς κόσμος, διότι ἔρχονται ἀπὸ πολλὰ μέρη μὲ τὰ ζῶα των νὰ κουβαλοῦν τὸν μούστον. Οἱ ἀγωγιᾶται ἀφῆσαν τὰ γαϊδούρια των εἰς τοῦ ποτὲ Παπασαράτη, εἰς τὸν ὅποσον ἐμουστοκουβάλασαν, καὶ τοῦ παρήγγειλαν νὰ τὰ ὑπάγῃ ἀπὸ τὴν Τριπολιτῶν εἰς τὸν λιπὸν. Οἱ γαῖδαροι ἦσαν δέκα, ὁ δὲ Παπασαράτης ἐκαθάρασε τὸν ἕνα, ἔπειτα ἐμέτραγε τὰ ἄλλα, καὶ τοῦ ἔλειπεν ἕνας. Τότε ἐξεκαθάρασε καὶ ἐπήγαινε ὀπίσω εἰς τὸ σπίτι μὴν τὸν ἀφῆκε· δὲν εὕρισκε τίποτε καὶ ἐγύριζε πίσω ἐκεῖ ὅπου εἶναι τὰ πολλὰ γαϊδούρια, πὰ ἐμέτραγε, καὶ τὰ εὕρισκε σωστά. Ἐπειτα πάλιν ἐκα-

βάλαγε και έπήγαγε κάμποσον διάστημα τα ξαναμέτραγε και πάλιν του έλειπεν ένα εκατέβαινε και έπήγαγε πίσω προς άνεύρεσιν. Τούτο έκαμε πολλές φορές, έως ότου έφθασαν οι άγωγιάται και τον έλευθέρωσαν. Τούτο το έχουν όμολογον εις την Τριπολιτσάν, και όταν ίδουν κανέναν άφηρημένον, όστις έχασε τίποτε και τό γυρνεύει, ένθυμούνται τον Παπασαράτη με τους γαιδάροφ.

III

Από της μητρος μου τό σόδι είχα ένα μπάριμπα πριονάβ. Μίαν ήμέραν έπιασε μία πεύκα και του έσυντρίψε τό χέρι, τό όποον έδρασε όπως ήμπορεσαν. Ημείς τον έρωτάγαμε: «Μπάριμπα Στάθη, σε πονει τό χέρι σου;» και μάς άπεκρίνετο: «Νά τό λύσω, παιδιά μου, να τό ιδώ». Φαίνεται ότι δεν αισθάνετο τον πόνον άν δεν έβλεπε την πληγήν.

(Έπειτα συνέχεια)

ΤΟ ΠΕΤΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΟΣΤΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

[Έπειδή πολυς λόγος έγένητο περί της έν Πέτα έγέρσεως μνημείου εις τους πεσόντας την 4 Ιουλίου 1822 φιλέλληνας μεταφράσαμεν τά είης εκ των «Όδοιπρωικών Σημειώσεων» του κ. Σπ. Παγανέλη των έν ίδίω τόμω τω 1893 εκδοθειών, άναθεωρηθέντα υπό του συγγραφέως].

«Βορείως της πόλεως Άρτης, επί των κορυφών κυμασειδών λόφων, όρίζοντων προς δυσμάς τον βουνόν του ποταμού Άραχίου και άποτελούντων μετά των άντίπεραν βουνών τον στενόν λαμόν, δι' ου φέρονται βιαίως τά ύδατα του ποταμού, ύψούνται λευκαί και ύπόφαιοι οικίσκοι κρεμάμενοι από των ύψωμάτων, ως φαίλεται άετών άπόσειτος εις τον άνθρακον. Ό κατό πρώτον εισερχόμενος εις την Άρταν, έξ ένστικτου στήριζει μελαγχολικώς τους όφθαλμούς αυτού προς τό λευκόφαιον εκείνο άθροισμα, και όταν, άδυνατών να καθησυχάσθαι τό κύμα του ένδιαφρόντου, όπερ μυστηριώδως έμπνέει αυτό τό χωρίον, έρωτά τον οδηγόν του, αναπνύξ έξ εκπλήξεως και όρμηφύτως φέρει την χείρα προς την κεφαλήν δια να άποκαλυφθί.

Η άπάντησις του χωρικού έγκαλείει προφανώς έξαιρετικόν ένδιαφέρον και εύλαβείαν. Έάν μέγαρον πολύστυλα και παράδεισαι βαρυστοι ήπλούντο κατά μήκος των λόφων εκείνων, ή άριστουργήματα όφραίας τέχνης ήγείροντο από των κλόπων χέραν χώρας, ό κόρος θα καταλάμβανε τόν όφθαλμόν και οι πόδες θα έκινούντο έμπρός. Τού διαβάσαν όμως ό όφθαλμός, όστις θ' άπνύδα θεωρών της ύλης τό μεγαλειον, εξακολουθεί άτενίζων τους πενιχρούς του χωρίου οικους, και μένον όταν ή φωνή τω οδηγού, «Άφέντη, να πηγαίνομε τόν άφηνίση από τους συλλογισμάς του, κεντά τον έπνον και προχωρεί βραδέως και στρέφον διαρκώς τους

όφθαλμούς προς τό χωρίον, όνοει άδυνατών ν' άποσπασθί απ' αυτού. Η έντύπωσις του όνόματός είναι μεγάλη και δικαία, και ό άνθρωπος, όστις θ' άντιπαρήρηγο πρό των έργων χυδαίου πλούτου, ίσταται καθηλωμένος και κλίτων την κεφαλήν πρό του ήθικού μεγαλειού, άμα άκούων ότι τό μικρόν εκείνο χωρίον είναι τό ΠΕΤΑ.

Εις τας γραφικάς εκείνας ύπώρειας, ως πινας έχρυσου τό φως του ήλιου, είχε παραταχθί έν ήμέραις ποιήσεως και ένθουσιασμού ό άπόρμητος Δάνιας, ό αίσθηματικός Νόρμαν, ό Μιρζεύσκης, ό Μίμιμας, ό Τάιχμαν, ή εύγενής φαλαγγί των φιλελλήνων, άν τό θάρρος υπήρξεν ίσον προς τό αίσθημα και τό αίσθημα ίσον προς την θυσίαν. Από των κορυφών εκείνων ήγρύπνει ό Γώγος Βακώλας ύπερ της ζωής και της ύποχωρήσεως πολυτίμων ύπάρξεων, και φηί ήγρύπνει κακώς, και από του δυτικού εκείνου βουνού, του μικρόν ύπερκειμένου του χωρίου, ό Μάρκος Βότσαρης ήγούμενος των πολεμιστών του, Άρης των μαχών, έπαλλε τό τουρκοφάγον ζίφος του, πτοών δια μόνης της εμφανίσεώς του, ως άλλος Άχιλλεύς, τά στρατεύματα του Κιουταχί.

Σεμναι άναμνήσεις, άπαράμιλλα παραδείγματα έθελουσίας και ήρωισμού, όποιαν άντίθεσιν παρουσιάζετε προς την πονηράν εποχήν μας, ήτις διέφθειρε τό πνεύμα μας; και κατερρύπισε τους εύγενεστάτους των λογισμών και τό αίσθηματά μας! Διά ποίου πυρίνου ποταμού άγνισμού πρέπει να διέλθι ή γενεά αύτη, όπως άποβάλλι τας κηλίδας της, και κληθή αξία διαδόχος Σας... Νομίζει τις ότι διαφθαρμένων αιώνων γενεαί έχώρισαν τά τέκνα από τους γονεάς και ότι κατ' εύθειαν κληρονομία, περιελθούσα έξ ύμών προς ήμας είναι τά έλαττώματα, άτινα ήρτυον, δίκην άλατος, τον πλούτον των άρετών σας.

Εφ' όσον αι πρώται μέριμναι μ' εκώλυον ν' απέλθω εις Πέτα, ένόμιζον ότι δια ταιαύτης άπουσίας ήσέθουν εις τά όστα των φιλελλήνων, άτινα εσπάρησαν εις την γήν της Ηπειρου. Παραμυθητική υπήρξεν ή στιγμή, ότε διερχόμενος δια της κοίτης του Άραχίου, έβαινον προς τό χωρίον, πλέον εις τας μελέτας, ως έμπνέει ή θεά τοιούτων τόπων. Η μεσημβρινή ύπώρεια της άλύσεως των λόφων, όστινες, άρχόμενοι από της όχθής, έχανοντο πέραν προς τό πεδίον, είχε κατακλυσθί τον Ιούλιον του 1822 υπό των στρατών του Ρεσίτ, του μετέπειτα Κιουταχί. Πεντακισχίλιοι δεξιά, πεντακισχίλιοι άριστερά, τρισχίλιοι κατά μέτωπον έσειετο ή γη υπό τον ποδοβολητόν, και οι λόφοι έφλέγοντο υπό του πυρός. Ήκανήν άρμυνην προς τά βαγδάια πάθη, άσυνα άνακαμξ ή θεά του Πέτα, άπέτελει ό συρζών βορράς, όστις, άπολυόμενος δια της στενής χαράδρας, ήτις άγει προς τό χωρίον, συνέκαμπε τους κλάδους των δένδρων, άποτελών έπιβάλλουσαν μουσικήν, έντεινόντων τά μελαγχολικά πάθη, άτινα είχαν βλαστήσει εις την ψυχήν μου.

Ό ήλιος είχε κλίνει προς την δύσιν του, και αι άραιόταται κόραι του Πέτα άνήρχοντο τας πλευράς των λόφων με όρθίαν την ύδράκιν επί της κεφαλής, και εις την θέαν ξένου άνθρώπου νεύουσαι προς τά κάτω τους όφθαλμούς μετ' αϊδημασύνης έπιχαρίτου.

Φουατανέλλαι κρεμάμεναι από των δοκών του προαλείου της εκκλησίας, όπλα και λόγγαι άπαυστράπτουσαι από των άκτίων του ήλιου, ρυσιγγισθηκαι και θύσανοι σειόμενοι υπό του βορρά, ήσαν τά πρώτα άντικείμενα, άτινα προσείδον άνελθών τά ύψώματα του χωρίου. Φθόγγοι φασμάτων ήρωϊκών, άξιολημνηνεύτους ήρωϊκάς πράξεις έξαιρόντες, έπλανώντο ύπερθεν του Πέτα, και επί των περσών του βορρά φερόμενοι έξέπνεον προς τά έγγυς όρη του Σουλίου. Η θεά τοιούτων αιδών, με την κομψήν αυτών αναβολήν όρχονόμενον τον πυρρίχιον, με μετέφερε προς τους περσικούς χρόνους της νέας Έβλάδος, ότε από της γής ταύτης είχαν άνακηδήσει ήρωες, θανόντες όπως έτοιμάσασαι μέλλον εις κερδοσκοπούς. Όποιον παραλληλισμόν χρόνων και αισθήματος ήδυνάμην ν' άποτελήσω;. Έκυσθα την κεφαλήν ταχύνον τό βήμα, και μετά μικρόν ήμην έν τω μέσω άρεμανίων εύζώνων δεξιωθέντων με μεθ' όλης της αγαθότητος και της άπερίττου χάριτος ήτις διακρίνει τους όρεινούς μας ίδίους. Έλήτησα τον ιερέα, και πτερόπους άγγελος μετά μικρόν επανελθόν ώδήγηε τον έφημέριον, όστις υπό τό διδασκαλίον του χωρίου ακολουθούμενος και τινος γέροντος ήμιτύφλου γνωρίσαντος προσωπικώς τους φιλοέλληνας, έτεινε την χείρα προσφώνων άγνωστον ξένον, έλθόντα να γονυπέτηση παρά τά όστα των έλλήνων και φιλελλήνων μαχητών του 21.

Εις τον έφημέριον έξέφρασα τον εύσεδη πόθον, όστις μ' ώδήγησεν εις Πέτα. Ό έφημέριος προσπορεύθη άμέσως και ήμας τον ήκολουθούμεν έν σιγή. Αιθόκτιστον ρυπαρόν τετραγώνον, με την στέγην εύρωτιώσαν, αίρεται εις μετριάτατον ύψος παρά την ανατολικήν πλευράν του ναού. Ουδέν έξωτερικόν σημεϊον έφαινετό που δηλαυν άν τό οικοδόμημα εκείνο ήτο καπηλειον ή παραρτήμα της εκκλησίας. Η θύρα ήνεώχθη άνευ κλειδός και ήμείς ώρμησάμεν έντός, άδυνατούντες να έννοήσωμεν τον σκοπόν του ιερέως. Τό έσωτερικόν ήτο μικρόν, άκάθαρτον, σκοτεινόν, και την εικόνα της έγκαταλείψεως των ανθρώπων παρουσιάζων. Δεκάς εύτελεστάτων ύάλινων και έσθεσμένων κανδηλών έκρέματο δια συρμάτων από τινος έγκαρσίας δοκού, και εικών της Παναγίας υπό παχυτάτης κόνης καλυπτομένη, άνήρτατο από του τοίχου, παρ' έν διεκρινον δύο—τρια ζύλινα κιβωτιδία. Είχομεν άποβάσει πάντες τους πλους μας και άμυθαίως ήτενίζομεν άλλήλους μετ' άπορίας, ουχι άμίκτου και τινος μυστηριώδους αισθήματος φόβου και εύλαβείας. Αοιπόν, είπον εις τον ιερέα, οι φιλέλληνας, τά όστα των που άναπαύοντα; Κάτω, μοι είπεν ό ιε-

ρεύς δείξας μοι πλατεϊαν όπην χαινόμεθα επί των ακαθάρτων και άκανονιστων πλακών του εδάφους, άφ' ής ύγρός έσύρην άνεμος. Τό σκότος ήρχιζε τότε να καθίσταται έπαισθητόν: οι κέραμοι της στέγης μετεκινούντο θορυβωδώς υπό του άνέμου, όστις, σειων τους έξω του ναού κλώνας της μεγάλης πλατάνου, ώρμα από των όπών της ατέγης και τινος φεγγίτου, συγκρούων τας κανδηλάς και διασπών τους ίστούς της άράχνης, όστινες ύφαινοντο κατά τας γωνίας. Έκυσθα άμέσως κατά της και στρωθείς επί των πλακών άπεπερώμην, δια του άρχομένου σκότους, να διακρίνω εις τό βάθος. Ότε αι όφθαλμοί συνείσθαι, είδον την έπιφάνειαν του ύπογείου, έστρωμένην δι' άνθρωπίνων όστών και όλίγον άπωτέρω, προς τινα φεγγίτην, δύο ή τρία κρανία υπό τινος φυγάδος ήλιακής άκτίως φωτιζόμενα, έφαινοντο ύποτέμοντα και άφρόντα έτι λόγους παραμυθίας, έπιλάδας, και τινος παραπόνου ίσως... Μικρού δεην προσεφώνουν τον Μιρζεύσκην και τον Τάιχμαν, άν τά κρανία εφώτιζεν ό ήλιος, όστις τους είδε ποτε μαχομένους ύπερ της εύγενεστάτης τών ιδεών. Άλλ' ή φωνή άπεπνίγη εις τον λαρύγγα, και την καταπληκτικήν έντύπωσιν της σκηνής εκείνης μόνον δύναμαι να συγκρίνω προς τους κλουσιμούς και τας συγκινήσεις, ως ύπέστην, ότε, διατρίβων τελευταίως εν Χίω, είχαν άσπασθί τά όστα των μαρτύρων του άγίου Μηνά, άτινά εκτός του θαλάσσιου, και έτερον κοινός και ύψηλός δεσμός ήνωσε μετά των του Πέτα...

Έξήλθον από της κρύπτης του Πέτα. Ό ήλιος έπλησίαζε να δύση, άλλ' ό βορράς έφύσα λυσσωδώς πάντοτε. Ό ήμιτύφλος γέρον ίστατο επί των βαθμιδών της εκκλησίας, την έσπερινήν ψελλίζων προσευχήν του. Τον έπλησίασα ήρέμα, και νόσων την μνήμην αυτού δια των έρωτήσεών μου, ήτενίζον προς τους ήμισέστατους όφθαλμούς του φώς: παρ' αυτών άναμένων. «Νά!» μοι είπε δια της τραγείας και άξέστου αυτού φρασσεολογίας, ήτις όμως ένείχε μερίστην εύχλωτίαν και έκφρασιν. «Νά! κειθα τό Καραούλι ήσαντε οι φιλοέλληνας. Ό Μάρκο-Μπότσαρης ήτανε κειθα: γα στην Κορακοφωλιά, και κει στον Άϊ Νικόλα ήσαντε οι φιλοέλληνας. Πάλεψαν σα θεριά μόνη τ' άπομειήμερο τσάκισαν και ή σφαγή όπου έγείνηκα! Μας τον λόγγο έπρόφθασε η καθάλαρια και τους έκοθεν. Ό Μάρκο Μπότσαρης έρρίχτηκε με τό σπαθί να τους γλυτώσθαι, άμ' τί να σου κάμη; έργειόμηνεν ό τόπος από Τουρκους». Έλάλει ό εύφλός και ήμείς παρηκολουθούμεν τας συγκινήσεις αυτού και τας έκφράσεις έξαιρετικόν από των χειλών και των όφθαλμών του, διακρύσαντας σπινθήρας, τους ύστάτους ίσως. Πρό τηλικαύτης θυσίας και άφοσιώσεως, ένώπιον αυτών των θέσεων, έν αις έξετυλίχθη τό δράμα του Πέτα, ίστάμεθα ένθεο άτενίζοντες προς τους βράχους, ένθεο έναμιζόμεν ότι έβλεπομεν έτι τά ίχνη του Βό-

τσαρη και των φιλελλήνων. Άν ήδυνάμεθα ταύλαχιστον ν' άσπασθόμεν τά ίχνη των, ή ν' αναζητήσωμεν περισσασμόν τινα εις μεταγενεστέραις εποχής εκδίκησιν φονικήν;... Άλλά τό Πέτα υπήρξεν άνεκαθεν όλέθριον εις τά ελληνικά όπλα, και, άτυχώς, ή συνείδησις ότι τους Έλληνας πριν ή κυριασθή ό έχθρός, είχε δαμάσει εις έγγυς χρόνους ή Ερινύς Διχόνοια, καθίστα πικροπέραν την λύπην ήμών επί τη έλλείψει της άντεκδικήσεως. Και μεθ' όλην όμως την πένητιμον γοητείαν, ήτις άναδίδεται από των λόφων του Πέτα, μεθ' όλην την αϊγλήν, ήτις έστεφει την θυσίαν των φιλελλήνων, ικανή να εξαλείψι πάνσαν έλλην, ή μνήμη της εποχής και των άγώνων του 54 θ' άπασχολή τον νούν των έπισκεπτομένων τό Πέτα, συμπλεκόντων, άν ουχι την θυσίαν, την άτυχίαν όμως άφοστέρων των εποχών. Μοι έδειξαν τας θέσεις, έν αις ήγωνίσθησαν, πριν ή διχονοήσωσιν οι Έλληνες του 54, τά μέρη, άφ' ών ώρμήθησαν, τους οικους έν αις διέτριβον, και ένα ταύτων, τον του Σπύρου Πετανίτη, εις έρείπια μεταβλήντα από της πυρκαϊάς, ήν έθεσαν οι τουρκοι μετά την υπό των Έλλήνων έγκατάλειψιν του χωρίου. Άναντηρήτως τον παραλληλισμόν των δύο εποχών δεν ήδυνάτο τις να έπιχειρήσθαι: πην προθεσιν όμως κρίνον και τά έλαττήρια, άπένεμε σέβας και θαυμασμόν δια τούτους; άλλά και τινα έπαινον δι' εκείνους; μετά κρίσεως επιακούς πηγαζούσης από της συνείσθησεως της άνθρωπίνης άτελείας και ταύτης έχούσης την άρχήν από τό φιλότιμον αίσθημα της στρατιωτικής φήμης και της ύπεροχής.

Από της σκοτίας ήμών, όπαθεν έμελετώμεν τά παρελθόντα, άνήλθομεν ύψηλότερον να θαυμάσωμεν την δύσιν του ήλιου, έφαπτομένου ήδη της κορυφής του όρους. Ένόμιζον ότι δια της σκηνής της κρύπτης του Πέτα είχαν έξαντλήσει πάνσαν συγκινήσεως φλέβα, άλλ' έπλανώμην. Του ήλιου ή δύσις θεωμένη από της κορυφής τάπων ιστορικών, υπό ένδόξων και άειμνήστων όρέων περιοριζόμενων, θα εμπνέη πάντοτε και τους πεζοτάτους την φαντασίαν. Εις τό βάθος της ψυχής μου ένυπήρχεν εισέτι σταγών πάθος και αισθήματα άναπτυχθέντος εις την θέαν του κλίνατος άστρου όπισθεν των βουνών της Λάκκας, άν αι κορφαί εκώλυον ήμας να χαιρετίσωμεν τό Σούλι, άλλ' ή άπόστασις δεν τό είχαν άπομακρύνει από της καρδίας και της ψυχής μας. Όπισθεν των όρέων ταύτων ήφανίσθη ό ήλιος βάφών ύπερθερα τά ύπεράνω του μεγαλονύμου Ζαλόγγου πλανώμενα νέφη, και λαύων τό δρος τουτο και την λιθίνην μορφήν, ήτις άναπαύεται επί της κορυφής του, δια των αυτών αιματοβαφών άκτίων, δι' ών κατηύγασε ποτε τά μέτωπα των Σουλιωτισσών, αίτινες έλευθερίας φασατα μέλπουσαι και προς τους ήχους αυτών τον πόδα άρμόζουσαι, καταερμηνίσθησαν από των ύψηλοτάτων αυτού κορυφών, ήρωίδες άπαράμιλλοι χρόνων εκλειοιότων. Η εύρεία του Α-

ράχθου ταινία, έλικοειδώς χωρούσα, διηυλακούου τας άκρας του πεδίου, ούτινος τά όρη των Τσουμέρκων και του Ραδοβιζίου άπέτελον τό βορειοδυτικόν έρεισμα; και τ' άφρίζοντα ύδατα του Άμπρακικού, ως ισχυρώς σαλευομένη κυανόλευκος όθονη, έξετεινοντο προς ανατολάς καλλύοντα την χώραν, έφ' ής ήπλωσεν ήδη ή έλευθερία των άχραντων αυτης πέπλον.

Κατήλθον του ύψώματος, και ένθ' ήτοιμαζοντο τά της άναχωρήσεως, άνάψας λαμπάδα εισήλθον εις την κρύπτην, ένθα, άνευ έξωτερικού σημεϊου στοργής άνθρωπίνης, κεινται ύγραινόμενα τά όστα των φιλελλήνων... Όστα προσφιλή, άτινα εύγενές εκίνησε πνεύμα, σύγγνωτε την έγκατάλειψιν, εις ήν άκων έφάνη ότι σας έρριψε λαός δύσλους και δυστυχέστατος, ύπερ της έλευθερίας του όποιου αφήκατε τας πατρίδας σας και των πατέρων σας τους τάφους. Τό αληθές ύμών Μανουαλειον ήγειρετο εις τας καρδίας του λαου τουτο, αίτινες δεν έτόλμων να έπιβάλλωσι τους πόθους των, διότι ή τυραννία και μετά θάνατον καταδικάει τους διώκτας της, και Σεις την έπληρώσατε θανάσιμος. Χωρίς να σας άποβάλλη από της καρδίας του, θα σας έγείρη σήμερον περιφανές μνημείον ό εύγνωμονών ουτος λαός, κατά της κεφαλής του όποιου έλας τας ύβρεις άπέλυσαν άδικοι κριται, εκτός της άγνωμοσύνης.

Κατήλθον τους λόφους του Πέτα διευθυνόμενος προς την Άρταν. Η μνηοειδής σελήνη, ήτις πρό μικρού είχε φανή εις τον όρίζοντα, έδουσε και αύτή ως όρατόν σύμβολον της άρχομένης δύσεως της ήμισελήνου εις την Ηπειρον.

Η ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΛΑΜΠΩΝ

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

(περί το μεσονύκτιον του Πάσχα του 1822)

(Συνέχεια. Ίδι σελ. 79)

Καθ' ήν λοιπόν ώραν οι φύλακες έρηγγύοντο φωνάζοντες και καλούντες αυτον να έσπύση και άναγγείλι τας όπλαρχηγούς την των έχθρών έπιδρομήν, ουτοι ως αιμοδιψείς κύνες έφθανον πρό αυτών. Ό Δημήτριος μηδενός τούτων άντιλαμβαίνόμενος, ως άπειρος νεανίας, έπαίξε και έχόρευεν ένοπλος. Τό τοιούτον μάς διηγήθη ό ίδιος ως έξής, διότι ζή: «Εγώ, λέγει ό γέρον Δημήτριος, σαν έπαρώσις και δεν έθώρον και δεν έγροικου πράμμα κακό, να νοιώσω πως έρχονται οι Τουρκοι, είπα συντόνουός μου, έλα να πηγάσω να φάω με έρχομένη θά ν' ή λαμπρή, ζιμνός είχα μινά στεϊρα ψιμένη όψη και κόβγω να κομμάτι και τρώγω καλά, είχα και γαλανό κρασι, λοιπός γυρίζω τό φλασκί και σάλομαι βολικά, και πδεις πέρω τη λύρα και βγαίνω κατ' ες κορφαί κι' άρχινώ και τραγουδούν τό

νέικο σκοπό, κ' ύστερα λέω, μωρέ λαμπρή, ναι δά, να μη χορέψω γώ κι' άλλος; Έλα να βάλω τ' άρματα να ιδώ πώς θα μου πηγαίνουν 'ς τόν χορό, γιατί σάν νερός κ' εγώ κοπελόλογος και πούλακας ξεπετασάρης πλειό, ήθελα να φαίνομαι παντού, λοιπός άρματώθηκα, και ύστερα πηγαίνω ένα κλαδί τσ' έλιξας κ' έχόρευα μοναχός έκείδα». Τότε γιατί τις πλησίον καθημένη τώ ειπε άπόυ τά νεράτα σου λέω τ' άγάπας το... πηχίο; «ήντα;» έρωτᾷ ὁ γέρον Δημήτριος. Γρ. «τό χοροκοπηχίο καλέ; γιατί λέω πώς τὰ παίζετε και με τὸ Δεσποινιώ τῆς Γιάνναινας. Δημ. «ὄ, δι, ξαδέρφη σάπα μὴ κολάζεσαι. Γρ. «ὄ, σκε μὰ τὸ ναί, οὐλοὶ τὸ λένε και μὴ τὸ χώνης. Γερ. Δ. ἄδικο νὰ τάβρη σάν τὰ δηγᾶσαι νὰ μὴ ντρέπεσαι, ἐκολάστικες, καυμένη, ἐκολάστικες». Ὁ γέρον στρέφει πρὸς ἄλλον «ἀνάδης; τ' ἄλλο τὸ κάμαμε ποτὲ παρὰ ἂν εἶπαμε εἰς τὸ χορὸ ἔτσά 'ς τὸ παῖζε γέλασε κι' ἄμνιά μαντινάδα ὁ γεις τ' ἄλλου». Λοιπὸν ὁ γέρον ἐρωτᾶται, δὲν θυμᾶσαι νὰ μὰς ἐπὶ τῆς κιαδύο μαντινάδες ἀπὸ κείνας ποῦ λέγετε ἐτότες ὁ γεις τ' ἄλλου;» ὁ Γερ. «ναὶ θυμῶμε, γιατί ὁ τροχὸς τὰ κάνει δὲ ζεχνᾷ. Τὸ ἀποκρὲς μνιά κοπανιὰ τὴν εἶδα πὼς ἐχόρευε και ζιμνιὸ τρέγω και πηγαίνω κ' ἐγὼ 'ς τὸ χορὸ καλὴ κι' ὀγληγορή και τὸ Δεσποινιώ και μὴ λέει τούτην»

Χίλια καληνώραματα 'ς τὰ δύο σου μαύρα φρόδια κ' εἰς τὰ ξαθά σου τὰ μαλλιά ποῦ δένουν δαχτυ-

[λίδια

λοιπὸς θαρρεύομε κ' ἐγὼ και τὴν λέω: Ἐκοπελιὰ ποῦ θέλησε νὰ με καληνωρίση νὰ τὴ χρίνη ἢ μάνη τῆς κ' ἐμένα νὰ μὴ ζήση. Κι' ὄντιμωσ σάν νὰ τὴν κακοφάνηκε πὼς τὴν πα νὰ μὴ ζήση και λέει:

Κι' ἂν ἦσαι ἀπὸ φηλὴ γεννέ, κι' ἀπὸ μάλον νὰ σέβει; ὄντε μὴ μιλῆς, μὴ δὲν εἶμαι γιὰ σένα. Ἐτότας ἀλήθεια ἐμάνισα κ' ἐγὼ και τὴν λέω:

Μὰ τὸ Θεὸ, κοπέλα μου, τάρτακι μου δὲ δρῶνει. Μάναι κι' ἄλλου πορτακαλλιάς και θάβρω νὰ λε-

μῶνι.

Σώσαντας, γιὰ νάρθωμε πάλι 'ς τὸ λόγο μας, ἀτυαναδὰ και τούταδὰ ἦλθαν εἰς τὸν νοῦ μου κι' ὄντες ἤμουνε 'ς τὴ μάντρα, κ' εἶπα, μὴ τύχη ταχειά τὸ δειλινὸ νάλθη ἢ κοπελιὰ 'ς τὸ χορὸ και θέλω νὰ με ἰδῆ νὰ χορεύω ἀρματωμένο, λοιπὸ ἀρματωθήκα κι' ἀπόκίνας πηγαίνω νὰ κλαδί τσ' ἐλιξας σάν νὰ ποῦ τῶπα και ἐχόρευα; κ' ἀπάνω ποῦ μουναι 'ς τὴ βράσι και τὴ φούργια τοῦ χοροῦ, νὰ σου μνιά μπάλα, νὰ σου ἄλλη μνιά και φτάνει 'ς τὸ τρουλι τσ' ἐλιξας, σέρνω κ' ἐγὼ νὰ πῆδο, και πηγαίνω μητιρίζει ἦντανε, μωρέ; ἦντανε; κ' ἐδὰ ἐδὰ θωρᾷ πυροβολας και γροικῶ νάρα νάρα και τ' ἀδελφοῦ μου τὴ φωνὴ και λέω τοτσα, ὁ Θεὸς κ' ἡ ψυχὴ μου οἱ Τούρκοι ἐρχονται, ζιμνιὸ σέρνω τὴ πιστόλα και παίζω κ' ἐγὼ μνιά βίδα, γιὰ νὰ νοιώσῃ ὁ ἀδερφός μου πὼς τὸν ἤκουσα, κ' ἀπόκίνας μου... τὰ βάνω 'ς τὰ πόδια, κ' ἐκεῖ παρ' ἐκεῖ νὰ σου μπροστὰ μου τσοὶ Τούρκους, και με πέρνουν ζωγύρου, και μ' ἀρχίζου τὴ χουβὴ, και

μου λέν, ἔλα μωρέ κοπέλι, ἔλα, μὰ βρωμοὶ μέσταν κ' ἐμεῖς, στάσου μὴ γλακᾶς, μὰ δὲ σου κάνομε πρᾶμμα; κ' ὄντιμωσ ναί! δὲν τὴ βάρης σ' ἐμένα λέω γώ, ἀγᾶ μου τὴ σκαλιδα, και μὴ χάνεσαι, κ' ὄσο μπόρω ἀπὸ πᾶ κ' ἐκεῖ ζωφεύγω ἐκείνο με θέλω και χροπχιαστὸ, και δὲ μὴ παίζανε γιὰ νὰ μὴ ζεταλαγιαστῇ και τὸ χοργεὸ και φύγου τὰ γυναικόπαιδα.

Λοιπὸς ἦρα καιρό, μάχα και πόδια ἀποῦ μὴδὲ λαγῶς; δόστου και φεύγω μέσα ποῦ τὰ νύχια τῶνε, και φθάνω σάν τὸ πετριτῆ 'ς τὴν Μέλαιμπε, και νὰ ἰδῆς ὡς ἔφτανα, θωρᾷ τὸ κουινάδο μου τὸ Γιαννακόπαπα κ' ἐκράβιε τὸ σημαντήρι, και καλὰ τρούν, και τρούν νὰ γυρίσῃ τὴν ἀνάστασι; Παππᾶ, τοῦ λέω, ἦντα κανεῖς αὐτοῦδὰ; ρίξε τὸ σημαντήρι κι' ἀρπαξε τὸ τουφέκι σου και ἐπλάκωσαν οἱ Τούρκοι, και μὰ τὸ Θεὸ ἐπαῖξαν οἱ βαρδιάνοι μὰ εἰδὰ τοὶ κ' ἐγὼ και κοντὰ κοντὰ με σφίζανε. Δὲ σωπᾶς τέτοιαν ὦρα; αἰ, ἂν ἔχης ταυγοκούλουρα καλλιὰ ἀποῦ τὴ κεφαλή σου; στάσου σημαντήρις; κ' ἀπόκειας τρέγω φθάνω 'ς τοῦ Καπετανίου, και θωρᾷ τον και ἔβγαῖνε ἀρματωμένος νάρθη 'ς τὴ ἐκκλησιὰ. Ποῦ πᾶς τοῦ λέω, ξαδέρφε Γεωργάκη, γιὰ τὸ Θεὸ τὸν ἕνα ἐπλάκωσαν οἱ Τούρκοι τὸ χωριὸ, κ' ὄστε νὰ μὴ τ' ἀκούσῃ, σέρνει νὰ μπῆδο, σάν τὸν τράο και βγαίνει ἀπάνω 'ς τὸ δῶμα, και κεντᾷ και τὴν δύο του μπιστόλες μονομιάς κ' ἀπόκίνας ἀρχινὰ και φωνάζε ὡς κειὰ ποῦ δυνότανε, «φύγετε, φύγετε, τὰ γυναικόπαιδα, κ' ἀρματωθήτε οἱ γιάντρες, κ' οἱ Τούρκοι μὰς ἐπλάκωσαν». Και γροικᾶς μονομιάς και σέται τὸ χωριὸ, κ' ἐξουτρομίζονται μεγάλοι και μικροὶ κ' ἀναφοναρίζαν, σάν τὰ παχυὰ ἀρνιά ὄνταν ἀποκόφτουσαν τὸ γάλα; κ' ὁ γεις γλακᾶ κ' ἄλλος ρωτᾷ, κ' ἄλλοι τριμυστηρεύονται ἐπὰ κ' ἐκεῖ και δὲν ἐξεχώριζε, παρὰ νὰ γούσιμα και μνιά βουή. Τὸ φωνοκλήσι τὸ σύβρηνο, και τὸ κλάμα πῶγαῖνε ἐκείνη δὰ τὴ ὦρα δὲ τὸ ζεχνᾷ μουδ' ὄντε θὰ με φάη ἢ μαύρη γῆ; γιὰτ' ἦλθε τὸ πρᾶμμα ξαφνικὸ, κ' ἦσαν ὄλοι ἀνέγνοι, πὼς εἶν' οἱ τούρκοι ἀλάργο κ' ἂν κάμουνε γιὰ νάρθου, θὰ τσ' ἰδοῦν οἱ μπουτδες και θὰ μὰς τὸ μνησύουν νὰ διαρμιστοῦμε μέρα, κ' ὄντιμωσ ναί! λήθη δὲ μὰς εἶπαν οἱ γιανναποδισμένοι, κ' ἐκόντεψε νὰ πάνε σὲ μιὰ ὦρα 'ς τὸ μπάτο τοῦ γιαιου τρεῖς χιλιάδες ψυχαῖς».

Τέλος μετὰ τὴν θλιβεράν ἀγγελίαν τοῦ Δημητρίου οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν, οἵτινες χαρμοσύνως προσεκάλου τὸν λαὸν τῶν Μελάμπων ἐν τῇ ὦρᾳ τοῦ μεσουκτίου τοῦ Πάσχα εἰς φαῖδράν πανήγυριν, εἰσίγησαν, και ἐνῶ ἐν εὐφρόσυνῃ και χαρᾷ πάντες ἠγειρόντο τῆς κλίνης, πεποιθότες ὅτι ὕστερον ἀπὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν αἰσχρὰν τυραννίαν, μέλλουσι νῦν νὰ ἐορτάσωσι τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος ἐν εὐλευθερίᾳ και ἀγνότητι, ἀπληλαγμένοι τῶν ἀσχημιῶν και τοῦ ρύπου τῶν τυράνων, ὅπερ αἰεποτε ἐκλήιδου και ἡμαύρου τὸν λευκὸν πάσης εὐδαιμονίας πέπλον;

ἤκουσαν αἰφνης τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο ἀγγελμα, «φύγετε, φύγετε, κ' οἱ Τούρκοι μὰς ἐπλάκωσαν και γύρου μὰς τυλίσσουν» ὅπερ ὡς κεραυνός, ἐνσκήψαν, ἐξηφάνισεν ἐν ἀκαρεῖ τὴν χαρὰν τῆς καρδίας, και τὴν φαῖδρότητα τοῦ προσώπου ἀνεῖλεν, ὡς ὁ πέλκευς τὸν τῆς δρυὸς φλοιόν. Σύγχυσος δὲ και ῥγος πυρετώδης μετὰ φόβου και ταραχῆς ἀντικαταστήσας τὴν χαρὰν, ἐτρέπταζε και ἐδόνου πᾶσαν φρένα και καρδίαν τοῦ πλήθους τῶν Μελάμπων, και τὰ μὲν παιδιὰ, ὡς ἀρνία βελάζοντα ἔφρουγον πρὸς τὰ ὄρη, αἱ δὲ σφίγγοι μετὰ δακρύων χαρετώσαι τοὺς ἀνδρας αὐτῶν, ἐν βία και τρόμῳ ἐχωρίζοντο τούτων, ἐξ ὧν ἄλλαι μὲν κρατούσαι τὰ βρόφη τῶν ἐν τῇ ἀγκάλῃ προῦβαινον εἰς τὰ δάση κλαίουσαι, ἄλλαι δὲ τὰς φρένας συγκεχυμένας τῷ τρόμῳ, ἐκ τοῦ ὕπνου ἐγερθεῖσαι ἔφρουγον ἀνυπόδητοι και γυμναῖ ὄθεν ἤλιπον νὰ σωθῶσι.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, οἱ τῶν Μελάμπων ὄπλαρχηγοί, μὴ ἔχοντες καιρόν, ἐπὶ ποδὸς και ἐν τάχει σκεφθέντες εἶπον, διέταξαν και ἀμέσως ἔπραξαν τὰ ἐξῆς; και πρῶτον ἐκλέξαντες δέκα ἐκ τῶν ἱκανωτέρων στρατιωτῶν (ἦτοι τοὺς ἀδελφούς Ζεακίδες, τὸν Ἰ. Χαλκεδῆ, τὸν Γ. Δουκακη, τὸν Ν. Τρουλινῶν, τὸν Ἡλ. Φωτάκη, Ἰ. Βούλγαρη, Αὐγουστή κλ.), τοὺς προσέταξαν νὰ τρέξωσιν ἐκεῖ, ὄθεν ὁ ἔχθρος ἐρχεται, και βεβαιωθέντες περὶ αὐτοῦ νὰ πυροβολήσωσι και εἰτα βαθυηδὸν νὰ ὀπισθοχωρῶσι; δευτερον ἐπεμψαν πεζῶν ἕνα εἰδοποιήση τοὺς λοιπούς τῆς ἐπαρχίας ὄπλαρχηγούς, ἀλλ' ἔδει νὰ παρέλθωσιν ἐπὶ τούλάχιστον ὦρα, διὰ νὰ λάθωσι βοήθειαν ἐξ αὐτῶν, και τρίτον καλέσαντες πάντας τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας, ἔλαβον θέσιν ἀμυντικῆν. Ἐπειδὴ δὲ, ὡς συμβαίνει ἐν πάσῃ νικητηρῇ αἰφνιδίῳ και ἀπροσῆπτῳ ἐπιδρομῇ, τὸ ἀμφίβολον και ἀβεβαῖον και ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ ἐχθροῦ και ὡς πρὸς τὸ πάθεν ἐρχεται, ἢ ποῦ ὑπάγει, ἐστὶ σύνηθεσ και ἀναπόδραστον, οὕτω και νῦν ἀμφεβαλλον πολλοί, και οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι ὁ φέρων τὴν ἀγγελίαν Δημήτριος περὶ τῆς τῶν ἐχθρῶν εἰσβολῆς ἠπατήθη, ἐφαντάσθη και οὐδὲν εἶδεν, ἔτεροι δὲ ὅτι, ἴσως εἶδεν, ἀλλ' ἐνδέχεται τρωτόν, ὡς εἶπον και εἰς αὐτόν, νὰ ὡσι χριστιανοὶ ἐκ τῶν ὑποπεταγμένων ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἐρχονται νὰ ἐορτάσωσιν ἐν εὐλευθερίᾳ τὸ Πάσχα μεθ' ἡμῶν; διὰ ταῦτα οἱ ὄπλαρχηγοὶ τοὺς ἀνωτέρω στρατιώτας ἀποστέλλοντες ἐδῶκαν ἐντολὴν πρὶν ἢ διὰ τοῦ λόγου βεβαιωθῶσιν, ὅτι οἱ ἀνερχόμενοι εἰσιν ἐχθροί, νὰ μὴ πυροβολήσωσι κατ' αὐτῶν. (Ἐπιτετα συνέχεια)

Ν. Γ. ΦΙΤΑΚΗΣ

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

[Ἐπιτετα τῆς σελ. 82]

Ὁ μουσικὸς τοῦ Χάρδτ ἔστη, ἀνυπομονῶν, διότι ὁ εὐπατριδὴς δὲν ἀφῆκεν αὐτὸν νὰ συμπληρώσῃ τὴν διήγησιν του.

«Μοὶ ἐφάνη προηγουμένως ὅτι ἤκουσα και ἐγὼ κάτι; ἀλλ' ἦτο ὁ μυκηθμός τοῦ ἀνέμου και ἡ φωνὴ γλαυκὸς ἐν τῷ δάσει. Ἐὰν ἦμεθα ἤδη εἰς τὸ ἔτερον ἄκρον τῆς κοιλάδος!... Ἐνταῦθα φέγγει, ὡσάν ἦτο ἡμέρα. Ἐκεῖ κάτω ἀρχίζει πάλιν τὸ δάσος γίνεσθαι σκότος και πᾶς κίνδυνος θὰ εἶχεν ἐκλείψῃ. Κεντήσατε τὸν ἵππον σας και διέλθετε καλπάζοντες τὴν κοιλάδα; ἐγὼ θὰ τρέχω πλησίον σας.

— Διατί καλπάζων; ἠρώτησεν ὁ Γεώργιος. Ἐπάρχει κίνδυνος; εἶπέ μοι; εἶδες και σὺ εἰς τὸ δάσος τὰς μορφὰς αὐτάς, καὶ οὐποῖα μὰς παρηκολούθησαν; εἶνε ἐκ τῶν συμμαχῶν ἄρα γε;

— Μάλιστα! ἐπιβόησον ὁ χωρικός παρατηρῶν περὶ αὐτοῦ. Μοὶ ἐφάνη ἐπίσης, ὅτι κάποιος μὰς παρακολουθεῖ; σπεύσατε λοιπόν, νὰ ἐξέλθωμεν ἐκ τοῦ καταπραμένου τούτου πετρώδους δρόμου και ἔπειτα καλπαστικῶς διὰ τῆς πεδιάδος; κατόπιν δὲν ὑπάρχει πλέον κίνδυνος.

— Ὁ Γεώργιος ἔστυρεν ὀλίγον τὸ ξίφος του ἐκ τοῦ κολεοῦ και ἐκράτησε στίβα-ρώτερον τὰς ἡνίας. Κατήλθον ὡσηπῆλοι τὴν φάραγγα, τῶσον πολὺ φωτιζομένην ὑπὸ τῆς σελήνης, ὡστε ὁ Γεώργιος ἠδύνάτο νὰ διακρίνῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τοῦ συνοδοιπόρου του, εἶδε δ' αὐτὸν εὐδιακρίτως ὑψόντα ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ τὸν πέλκευ και θέοντα εἰς τὴν ζώνην του μάχαίρου, ἢν ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ ἐσωκαρδίου του. Εἶχον φθάσει εἰς τὸ ἄκρον τῆς πετρώδους ὁδοῦ και ἔμελλον νὰ κάμψωσι πρὸς τὴν κοιλάδα, ὄταν ἠκούσθη φωνὴ τις ἐκ τῆς λόχμης.

«Εἶνε ὁ μουσικὸς τοῦ Χάρδτ! σιωπὴ σύντροφοι. Ὁ ἔφιππος θὰ εἶνε ἐκεῖνος ποῦ ζητοῦμεν.»

— Φύγετε! εὐπατριδὴ μου, φύγετε! ἀνέκραξεν ὁ πιστὸς ὀδηγὸς ἐτοιμαζόμενος ν' ἀμυνθῇ διὰ τοῦ πελέκεός του. Ὁ Γεώργιος ὅμως ἀνέσπασε τὸ ξίφος του και ἀμέσως ἐπετέθησεν κατ' αὐτοῦ πέντε ἀνδρες, ἐν ᾧ ὁ σύντροφός του εἶχε συμπλακῆ μετὰ τριῶν ἄλλων.

Ἡ στενότης τῆς ὁδοῦ ἠμποδίζεν αὐτὸν νὰ ἐπιτεθῇ πλαγίως. Εἰς τῶν ἀντιπάλων του ἤρπασε τοὺς χαλινούς τοῦ ἵππου; ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τὸ ξίφος τοῦ Γεωργίου ἐπληξεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου και ἔπεσε χωρὶς οὐδὲ φωνὴν νὰ ἐκβάλῃ; οἱ ἄλλοι, καταστάντες μανιώδεις ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ συντρόφου τῶν, προσέβαλον τὸν Γεωργίον ἰσχυρότερον τότε, φωνοῦντες αὐτῷ νὰ παραδοθῇ; οὗτος ὅμως καίτοι τετραυματισμένος εἰς τὸν βραχίονα και εἰς τὴν κνήμην δὲν ἀπήντα ἢ διὰ ξιφισμῶν: «Ζῶντα ἢ νεκρόν, ἐκράξεν εἰς τῶν ἐπιτιθεμένων, ἂν ὁ κύριός σου δὲν τὸν θέλῃ ἄλλως; πᾶς! λοιπὸν θὰ τὸν ἔχη! Αὐτοστιγμὴ δὲ ὁ Γεώργιος Στουρμφέντερ κατέπεσε βαρέως πληγῆς ἐν τῇ κεφαλῇ. Ἐν τῇ ἐπιθανατίῳ ἐξαντλήσει του, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀκούων τὸν σαδῶνιον μόνον γέλωτα τῶν θριαμβευόντων ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῶν δολοφόνων.

Μετὰ βραχὺ διάστημα χρόνον, ἐξήπλωσαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἴππεὺς

τις δὲ τότε σπεύσας ἀπὸ ρυτῆρος, ἀφίππευσε και προὐχώρησε πρὸς τοὺς φονεῖς. Ὁ Γεώργιος συνεχέντρωσε τὰς τελευταίας του δυνάμεις, διὰ ν' ἀνοίξῃ ἀπαξ ἔτι τοὺς ὀφθαλμούς του, εἶδε δὲ ἀγνωστὸν τι πρόσωπον κύπτον ἀνωθεν αὐτοῦ. «Τί ἐκάματε; ἤκουσε. Δὲν εἶνε ἐκεῖνος! Ἠπατήθητε! Ἀναχωρήσατε ταχέως. Οἱ φρουροὶ τοῦ Νούφφεν εἶνε εἰς τὰ ἔγνη μας.»

Ἡμῖθιανθ' ὁ Γεώργιος ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς; ἀγρία κραυγαὶ και θόρυβος μάχης ἐπληξαν τὰ ὠτά του; ἀλλ' ἀμέσως ἐξηφανίσθησαν. Παγερὰ ὑγρασία, ἐξερχομένη ἐκ τοῦ ἐδάφους τοῦ λειμῶνος ἐσκλήρυνε τὰ μέλη του και γλυκὺς ὕπνος κατέλαβον τὸν τραυματίαν, μετὰ τελευταίαν δὲ περὶ τῆς φιλάτης του σκέψιν, ἀπόλεσεν ἐντελῶς τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'

Ἡ Σουαβικὴ συμμαχία, ἰσχυρῶς εἰσβαλοῦσα εἰς Βυρτεμβέργην προὐχώρει ὀσημέραι; ὁ δὲ στρατὸς αὐτῆς ἀπὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα καθίστατο φοβερότερος. Κατ' ἀρχάς, μετὰ μακρὰν και γενναίαν ἀμυναν, τὸ ἰσχυρὸν φρούριον Χαλνενστάιν τῆς Χαϊδενηάμυ περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῆς. Φρούραρχος ἦτο ἐν αὐτῷ ὁ ἀνδρεῖος ἀρχηγὸς Στέφανος Λίχοβ; ἀλλὰ διὰ τῶν ὀλίγων μικρῶν τηλεβόλων του και μιάς δρακῆς ὀπλιτῶν δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιστῆ εἰς τὰς χιλιάδας τῶν συμμαχῶν και εἰς τὴν δεξιότητα ἀνδρός, οἷος ὁ Φρόνδσεργ; Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἐκυριεύθη και τὸ Γκέπιγκεν. Ἐπίσης ἀνδρεῖος και ὁ Φίλιππος Ρέχσεργ; ὡς ὁ Λίχοβ ἐπὶ μακρὸν ἡμύνατο, ἐπιτυχίως αὐτοῦ ν' ἀποχωρήσωσι φυλάττοντες τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν τιμὴν; ἀλλ' οὔτε οὗτος ἠδυνήθη νὰ μεταβάλῃ τὴν τύχην τῆς χώρας. Τὸ Τέκ, στερεώτατον ἀκόμη τότε φρούριον, ἐκυριεύθη ἕνεκα ἀπερισκεψίας τῆς φρουρᾶς. Τὸ μᾶλλον δὲ ἠρωικῶς ἀντιστᾶν ἦτο τὸ φρούριον Μέκμουλ. Ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτοῦ εὐρίσκετο ἀνδρεῖος τις δυνάμενος ν' ἀνταχθῇ κατὰ εἰκοσάδος πολιορκητῶν. Ἄλλ' οὔτε ἡ σιδηρὰ αὐτοῦ θέλησις οὔτε ὁ σιδηρὸς αὐτοῦ βραχίον ἠδυνήθη ν' ἀναχαιτίσῃ τοὺς συμμαχίους; ἐκπορθήσαντας ἐν τέλει και τὸ φρούριον τούτο και αἰχμαλωτίσαντας και αὐτὸν τὸν ἀνδρεῖον Γκέτς Βερλιχίγκεν. Τὸ Σόρνδορφ δὲν ἠδυνήθη ἐπίσης ν' ἀντιστῆ εἰς τὰ τηλεβόλα τοῦ Γεωργίου Φρόνδσεργ; ἢ πόλις αὕτη ἦτο ὀχυρωτάτη, μετ' αὐτῆς δὲ ὑπετάχθη εἰς τὴν συμμαχίαν και ἄπασα ἢ κάτω χώρα!

Ἡ Βυρτεμβέργη, μέχρι σχεδὸν τῆς Κιρχάμ ἦτο ὑποχείριος τῶν συμμαχῶν, ὁ δὲ δούξ τῆς Βαυαρίας ἐξεκίνησεν, ὡπως προσβάλλῃ οὐνοδαῖως και τὴν Στουτγάρδην. Ἀποσταλμένοι δὲ μετέβησαν τότε πρὸς συνάντησιν του ἐν Δέκενδορφ, ὅπως ζητήσωσι χάριν. Πρὸ τοῦ ἀσπόνδου αὐτοῦ ἐχθροῦ, ἐνοεῖται; ὅτι οὔτε ἐτόλμησαν νὰ δικαιολογήσωσιν τὸν δυστυχῆ αὐτὸν δούκα; ἀλλὰ παρέστησαν ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος, ἢ ἀληθῆς αἰτία τοῦ πολέμου, δὲν εὐρίσκετο πλέον μεταξύ αὐτῶν, και ὅτι δὲν ἐπολέμουν ἢ κατ' ἀθῶου παιδίου, τοῦ πρίγκιπος υἱοῦ τοῦ Χριστόφ και τῆς χώρας. Ὁ ἀδυσώπητος ὅμως Γουλιέλμος τῆς Βαυαρίας και οἱ ἀπληστοὶ αὐτοῦ συμμαχοὶ οὐδόλως συνεκινήθησαν ἐκ τῶν παρακλήσεων τούτων; ἀπήντησαν δὲ ὅτι ὁ Οὐλρίχος ἦτο ἀξίος τῆς τιμωρίας αὐτῆς και ὅτι ὁ τόπος ὑπεστήριξεν αὐτόν. Και ἡ Στουτγάρδη ἐδέχθη ἐπομένως ν' ἀναπετάσῃ τὰς θύρας αὐτῆς.

Ἡ νίκη ἐν τούτοις δὲν ἦτο εἰσέτι πλήρης; τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀναχωρίας ἔμενε εἰσέτι πιστὸν εἰς τὸν δούκα; δὲν ἐφάνετο δὲ ὅτι θὰ παρεδίδοτο ἀμνηστῆ πρὸς τὴν πρώτη προσκλήσει. Ἡ ὀρεινὴ γῆ χωρὰ ἐδεσπόζετο ὑπὸ δύο ὀχυρῶν θέσεων τῆς Οὐράχ και Τυβίγγης; ἐφόσον δὲ θ' ἀνθίσταντο, ἢ περὶ χώρα θὰ ἠρνεῖτο νὰ ὑποταχθῇ; Ἐν Οὐράχ; οἱ μὲν ἀστοὶ ἦσαν ὑπὲρ τῆς συμμαχίας, ἢ δὲ φρουρὰ ὑπὲρ τοῦ δούκου. Ἐπὶ τέλους συνεπλάκωσαν, ὁ ἀνδρεῖος ἀρχηγός; ἐφονεύθη, και ἡ πόλις παρεδόθη εἰς τοὺς συμμαχίους.

Περὶ τὰ μέσα λοιπὸν τοῦ Ἀπριλίου μόνον ἡ Τυβίγγη ἔμενε ἀπόρητος; διότι ὁ δούξ εἶχε καλῶς ὀχυρώσει ταύτην; αὐτῇ δ' εὐρίσκοντο τὰ τέκνα του και οἱ θησαυροὶ τῆς οἰκογενείας του. Ἡ ὑπεράσπισις τοῦ φρουρίου τούτου εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τοὺς ἀρίστους τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ, τεσσαράκοντα ἰπποτάς; δεδοκιμασμένης ἀνδρείας και εἰς διακοσίους ἀνδρειοτάτους ἐγχωρίους ὀπλίτας. Τὸ φρούριον τούτο ἦτο ἄλλως στερεώτατον και καλῶς ἐφοδιασμένον, ἐπ' αὐτοῦ δὲ προσήλκοντο νῦν τὰ βλέμματα τῶν Βυρτεμβεργίων, διότι μετὰ τῶν τειχῶν τούτων συνεδέοντο μεγάλα και εὐγενεῖς ἀναμνήσεις. Ἠδύνατο μάλιστα νὰ συνδράμωσιν τὸν δούκα πρὸς ἐπανάκτησιν τῆς χώρας; αὐτοῦ, ἐὰν καταρωθῶτο νὰ παραταθῇ ἢ ἀντίστασις και νὰ εὐρῆ ὁ δούξ και τινὰς βοηθείας. Ἐνεκα τούτου ὄλοι; αἱ προσπάθειαι τῶν συμμαχῶν διηυθύνθησαν τότε κατὰ τοῦ φρουρίου τούτου. Τὰ βαρὰ βήματα τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν ἀντήχουν ἐν τοῖς δάσσοι τοῦ Σχέμπουχ, αἱ κοιλάδες τοῦ Νέκκαρ ἔτρεμον ὑπὸ τὰ σιδηρὰ πέταλα τῶν ἵππων αὐτῶν και εἰς τὰς εἰσοχὰς ἐφαίνοντο τὰ βαθεῖα ἔγνη; τῶν τηλεβόλων, τῶν καταπελτῶν, τῶν πυριτιδούχων κιβωτίων και τῶν ἄλλων ἐν γένει φοβερῶν πολιορκητικῶν μηχανημάτων.

Ὁ Γεώργιος Στουρμφέντερ δὲν εἶχε δυνηθῆ νὰ παρακολουθῆσῃ τὴν πρόδον τοῦ πολέμου. Βαθυτάτη, ἀλλ' εὐχάριστος νάκρη ἐκράτει, ὡς ἰσχυρὸν φίλτρον, δε-

αίμας: τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ. Ἐν τῇ κα-
ταστάσει δὲ ταύτῃ εὐρίσκόμενος ὁμοίως
πρὸς παιδίον κοιμώμενον ἐπὶ τοῦ κόλπου
τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἤμιασεν ἐκ δια-
λαιμαρῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, ἕως
ἰδῆ κόσμον ἀγνωστον αὐτῷ εἰσεῖται καὶ
ἐπανακλιθεὶς ἐπειτα αὐτοῦ: ἐπὶ πολλὴν
ῥαυ. Τὰ ὄρατα ὄνειαρά των εὐτυχῶν αὐ-
τοῦ ἡμερῶν περιέπαινον περί τῆς κοι-
τῆς του: γλυκὴ δὲ μεϊδίαια ἐζωγραφί-
ζετο: συγκαίεσι τοῦ ὄρου αὐτοῦ προσώ-
που, παρηγοροῦν τοὺς ἐπιμελουμένους αὐ-
τοῦ μετ' ἀνησυχίου προσδοκίας.

Ὁ ἀναγνώστης θά ἐπιτρέψῃ ἡμῖν καὶ
ἀδηγήσωμεν αὐτὸν εἰς τὴν στενήν κακί-
αν, ἐν ἧ ἐπιφοιτεῖται ὁ Γεωργίος.

Ἦνε ἡ ἐνάτη ἡμέρα ἀπὸ τῆς νυκτός,
καθ' ἣν ὁ Γεωργίος ἐπληρώθη. Ὁ ἥλιος
ἐπληθεῖ δια τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ τὰς κυ-
κλωτερεῖς: ἕλεος μικροῦ παραθύρου φω-
τίζων τὸ μεγαλειότερον δωματίον ἀθλίως
σχευηὸν κατακίαις. Τὰ κοσμοῦντα αὐτὸ
χωρὴν ἐμαρτύρουν τὴν πενίαν, ἀλλ' ἐπί-
σης τὴν τάξιν καὶ καθαριότητα τῶν οἰ-
κοδομησῶν. Εἰς γωνίαν τινα τοῦ δωμα-
τίου εὐρίσκατο μεγάλη δρυὴν τράπεζα
περιστοιχιζομένη ἐκατέρωθεν ὑπὸ ζυλί-
νων καθισμάτων. Ἐρωτῶν γυγλυμένον
καὶ ἐξωγαρημένον περιεῖχον ἀναμειβό-
λως τὰς τῶν ἑορτῶν ἐνδυμασίας τῶν κα-
τακοινοῦντων ἢ ὁραίας ὀθόνας κατεσκευα-
σμένας ὑπὸ τῶν ἰδίων. Ἐπὶ ἀνηρημένης
εἰς τὸν τοῖχον σανίδος ἦσαν ἐκτεθειμένα
διάφορα λαμπρὰ ἀγγεῖα, τρυβλία κασιτέ-
ρινα καὶ πήλινα κεκαλυμμένα ὑπὸ σά-
λων πολυσημένων καὶ διάφορα μουσικὰ
ὄργανα: πεπαικωμένης ἤδη ἐποχῆς, οἶον
κύμβαλα, παιμενικοί αὐλοὶ καὶ ἐν μαν-
δολίνων περίξ, δὲ τῆς τρυβλιοθήκης ταύ-
της ἐκοίμαντο πρὸς στέγνωσιν διάφορα
ἀσπράρρονα ἀποκρύπτοντα σχεδὸν ἀπὸ
ταῦ βλεμμάτων εὐρείαν κλίνην τεθειμένην
εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου κατεκοσμη-
μένη ὑπὸ παραπεταμάτων πεποικιλιμέ-
νων διὰ μεγάλων ἀνθέων.

Πρὸ τῆς κλίνης ταύτης ἐκάθητο ὡ-
ραία νεαρά κόρη δεκαεξή ἢ δεκαεπτά πε-
ρίπου ἔτων. Ἐπερὶ τὴν γραφικὴν ἐκείνην
στολὴν τῶν κατοικῶν τῆς Σουαβίας, ἦτες
μέχρι τῆς σήμερον διατηρεῖται ἐν μέρει.
Ἡ ξανθὴ αὐτῆς κόμη ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν
ὤμων αὐτῆς εἰς δύο μακροὺς βοστρύχους
κοσμημένους διὰ ποικιλοχρῶν ταινιῶν.
Ὁ ἥλιος εἶχεν ἀμαυρώσει ὀλίγον τὸ στρογ-
γύλον καὶ κομψὸν αὐτῆς πρόσωπον, δὲν
εἶχεν ὅμως ἀλλοιώσει καὶ τὸ δροσερὸν ῥο-
δῖνον χρῶμα τῶν παρειῶν αὐτῆς. Ἰπὸ
τὰς ἐπιμήκειας αὐτῆς βλεφκρίδας ἔλαμ-
πον οἱ πλήρεις ζωηρότητος γαλανοὶ ὀ-
φθαλμοὶ τῆς. Λευκαὶ καὶ θυσανωταὶ χει-
ρίδες ἐκάλυπτον μέγα τοῦ περικαρπίου
τοῦ ὄρατος αὐτῆς βραχίονας: ἐρυθρὰς
στηθόδεσμος συνεσφιγμένους δι' ἀργυρῶν
ἀλύσεων καὶ περικοσμούμενος εἰς τὸ ἀ-
κρον διὰ σειρὰς ἀπαστράπτοντος λευκοῦ
ὑφάσματος ἐσφιγγεν ἐπιχαρίτως τὸ σῶμα
τῆς βραχί, δὲ μέλαν φέρεμα κατέπιπτεν
αὐτῆ: τὰ γυνάτια μούδια. Τὴν ἐνδυμασίαν
αὐτῆς συνεπλήρου κομψοτάτη ποδιά, πε-
ρικνημίδες καταλευκοὶ καὶ ὄρατοι γο-

νατόδεσμοι δεικνύοντες πολυτέλειαν τινα
δραπέδων πρὸς τὴν ὄψιν τῆς πανυχῆς
κατοικίας κατεκοσμησάν ἐργασίμων ἡμερῶν
ἢ μικρὰ ἐκλωθε μετὰ ζήλου παρὰ τρέ-
φουσα τὴν ὄρατον αὐτῆς ἡλικίασιν: ἀπὸ
καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν ἀνύφου ὀλίγον τὰ
παραπεταμάτα: τῆς κλίνης καὶ ἐρεπτα
καθρατὰ τινα: βλεμμάτων πρὸς τὸ μέρος
ταῦ ἀσθενούς. Ἀλλὰ ταχέως ὄσει συνα-
λαμβάνοντο πρὸς τὴν κλίνην, κατέβι-
βαζεν αὐτὰς στρωνύουσα τὰς σχημασ-
σθαισας πτυχὰς, διὰ νὰ μὴ παρατηρηθῆ
δῆθεν ὅτι εἶχε ἀγγίσει αὐτὰς.

Ἡ θύρα ἠνοιξάμετ' ὀλίγον καὶ στρογ-
γύλη τις ἀγαθὴ γυνὴ, φέρουσα τὴν αὐτὴν
ἐνδυμασίαν, ἦν καὶ ἡ κόρη, ἀλλὰ πε-
νιχεστέρα, εἰς τὴν κλίνην αὐτῆς.
Ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς μαγαλιὰ
παροφίδα πλήρη ἀγγιζόντος ζωμοῦ, διὰ
τὸ πρόγευμα τοῦ Γεωργίου, τὴν ὁποίαν
ἐπέθηκε μετ' ἄλλων τρυβλίων ἐπὶ τῆς
τραπέζης. Ἐρρίψεν ἔπειτα ἐν βλέμμα ἐπὶ
τῆς ὄρατος κόρης καὶ παρ' ὀλίγον ἐκ τῆς
ἐκπληξέως τῆς νὰ βίβη χαμαὶ τὴν πλήρη
μηλίτου φιάλην, ἣν ἐκράτει εἰς τὰς χει-
ράς, τῆς.

Ἄδ' ὄνομα Θεοῦ! τί ἐνόμισες, λοιπὸν,
Βάρβα, εἶπε θέτουσα κατὰ γῆς τὴν φιά-
λην καὶ προχωροῦσα πρὸς τὴν νεαρὴν κό-
ρην. Τί σοὺ κατέβη νὰ φορέσης σήμερον,
ἡμέραν ἐργασίμων, τὸ κόκκινον φουστάνι
σου; Καὶ ἔβαλε καὶ τὸν νέον στηθόδε-
σμόν τῆς! Ὁ! Θεέ μου! καὶ τὴν ἀργυ-
ρῶν ἀλύσεων καὶ τὴν λευκὴν τῆς ποδιάν
καὶ περικνημίδας καθαρὰς! Αὐτὴν τὴν
ὑπερφορῶναι πρέπει νὰ τὴν ἀφήσῃ, ἀ-
νόγη! Δὲν γνωρίζεις, ὅτι εἰμὲθα πτωχοὶ
ἄνθρωποι καὶ ὅτι εἶσαι κόρη ἐνὸς δύστυ-
χοῦς ἀνθρώπου;

(Ἔπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΙ ΛΑΛΟΥΜΕΝΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

(Συνέχεια: ἴδε σελ. 83)

Ἐν τῇ περὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ *καλατζε*
καὶ *καλέντζι* = συνομιλία ἡμετέρα γνώμη
ἐμμένονεν τοσοῦτ' ἄλλοι, ὅσον ὁ τύπος
καλέντζι δὲν ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ *κολακεία*.
Προσθετέον δὲ, ὅτι καὶ οἱ Ἀρμένιοι τοῦ
Ἀντικαύρου ὀνομαζοῦν τῇ λέξει *καλέντζι*,
ἀγνώστῳ ἄλλως ἐν τῇ Ἀρμενικῇ.

Τοῦ *δομέκος* = δαιμονισμένος ἀπλου-
στάτη βεβαίως ἢ ἐκ τοῦ *δεδόμενος* (εἰς
δαίμονα) ἐτυμολογία: ἀλλὰ δὲν εἶναι
λίαν πιθανόν, ὅτι ἐκ τοῦ (δεδόμενος) ἐ-
γένετο τὸ ῥήμ. *δομονεύω* = εἰμι δαιμο-
νισμένος.

Ἀπιθανώτατον ὅτι τὸ Φαρασιωτικὸν
ῥαῖον = βλέπω ἐγένετο ἐκ τοῦ *γυρεῖω*, ὅ-
περ παρὰ Φαρασιώταις λέγεται ἰρῶναι.
Καθ' ἣν περίπτωσιν ἠθελεν ἀμφισβητηθῆ
τὸ ὄρα τὸ ὄρα, ὄρα (ἄβρω) = ὄφθαλμοί:
ἢ σῦχος). Ἀρμεν. *yeres* = ὄψις *yerevii*
= ὄρασθαι, φάινεσθαι συγγένεια τῆς Φα-

ρασιωτικῆς λ. πιθανώτερα φαίνεται ἡ
παραφθορὰ τῆς λ. ἐκ τοῦ βλέπω: (γλέπω)
γλαῖω, γρεῖω).

Ἀναμφιδότως πᾶς τις ἐνοεῖ ἔτι τὸ
gita παραγεσται ἀπλοῦστάτα ἐκ τοῦ *sa-
gitta*. Ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι ἡ Φαρασιωτικὴ
ἀσπαστικὸς ἔχει καὶ τὴν μίαν καὶ τὴν ἐ-
τέραν λέξιν καὶ τὸ μὲν *sagitta* σημαί-
ναι κοινῶς κερκίδα, ἐν ᾧ τὸ *gita* μετα-
χειρίζονται συνήθως ἐπὶ βέλους, ἰδίως
ἐν τῷ παιγνίῳ τῷ καλουμένῳ *κῆριφι*, ὅ-
περ διὰ μακρῶν περιεγράφωμεν καὶ ἐν ᾧ
ἀπασαί αἱ λέξεις εἰσὶ ζῶναι: καὶ ὅλως ἀ-
κατάληπτου (ἀέρι, κητόνι, λέπασα,
μάγασου, μάγας). Οὐχ ἦντον λίαν πι-
θανόν ὅτι τὸ *gita* καὶ *σαγίττα*: εἰσὶν αἱ
ἀγαστὲ λέξεις.

Περὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ *ιστιμέρι* καὶ *αἰ-
ζιπάρι* = λίσσας, ἀπαρ ὁ καὶ *Χατζιδάκης*
θεωρεῖ ὡς παραφθορὰν τοῦ ἀξινάρι παρα-
τηροῦμεν ὅτι ἡ λ. *ξινάρι* = πέλκων εἶναι
συνηθεσάτη ἐν ταῖς Καππαδοκίαις δια-
λέκταις.

Τὰς ἀξ. ἔμ = ἔμωμεν, ἀξ. ἔνα = ἔτρωσον
εὐλόγως ὁ καὶ *Χατζιδάκης* ἀνάγει εἰς τὸ
ἀξω καὶ οὐχ εἰς τὸ *εἶμι*: ἀλλὰ τότε
πᾶς ἐξηγητὴν τὰ *παρῆμα* = ἐπιστρέφω
οἰκαδὲς *παρῆμα* = ἐπιστρέφω οἰκαδὲς.

Περὶ παραγωγῆς τοῦ *ἀξ* ἐκ τοῦ *ἀξ*
= ὄξ, οὐδὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ ἡμετέρῳ
βιβλίῳ: λέγεται δὲ ἀπλῶς ὅτι τὸ *ἀξ*
εἶναι παραφθορὰ τοῦ *ὄξ*.

Τὸ *Μαρκάτζε* = ἡρώς, Ἡρακλῆς, δαι-
μων, γίγας, λίαν εὐφυδῆ καὶ ἐπιτυχῆ
παραβίβλησεν ὁ καὶ *Χατζιδάκης* πρὸς τὸ
Μελικέρτης. Ἀσπάζομεν ὅμως εὐλαδῶς
τὴν γνώμην ταύτην σημεῖον ὅτι περὶ
παραγωγῆς τῆς Φαρασιωτικῆς λ. ἀρέως
καὶ ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ δὲν
πρέπει νὰ γείνη λόγος. Μοι φαίνεται ὅτι
οὐδὲν κρῖνον δύναται νὰ ὑπάρχῃ μετὰ τὸ
τοῦ θαλάσσιου ἑλληνικοῦ θεοῦ Μελικέρ-
του, υἱοῦ τοῦ Ἀθάμαντος καὶ τῆς Ἰούης
(Ἀεκοθέας) γνωστότερον λατρευομένου
ὑπὸ τῷ ὀνόματι Παλαίμων καὶ τοῦ Μαρκά-
τζε. Τὸ ὄνομα πιθανώτατον δὲν εἰσῆ-
χθη εἰς τὴν Καππαδοκίαν οὐτε διὰ τῆς
ἑλληνικῆς γλώσσης, οὐτε διὰ τῆς ἑλ-
ληνικῆς μυθολογίας. Τὸν νεώτερον ἢ Φα-
ρασιωτικὴν λέξιν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἴσως
λείψανον τῆς ἐν τῇ *Μετ' Ἀβίω* καὶ ἰδίως
ἐν Καππαδοκίαις ἐπιχωριαζούσης λατρείας
τοῦ Ἄρραφινικαίου θεοῦ τοῦ ἡλίου Μαρκά-
τζε-Σανδῶν, ἐξ ὅθεν παρήχθη ὁ ἐν τῇ
ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ γνωστός Μελικέρ-
της κοσμευόμενος ὑπ' ἢν ἰδιότητα καὶ ὁ
Παλαίμων ἢ μᾶλλον ταυτισθεὶς πρὸς
τοῦτον: ὁ Μαρκάτζε-Σανδῶν, ὁ Μικρασια-
νός οὗτος Ἀπόλλων, εἶναι γνωστότερος
ἐν τῇ Μικρασιατικῇ μυθολογίᾳ ὑπὸ τὸ ὄ-
νομα Σαρδῶν, ἔξ. ὅ. ἢ πρωτεύουσα τῆς
Λυδίας, ἐκλήθη Σαρδῶδες, ἐνταῦθα δὲ ὁ
πῆρεξ νῆος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦτου
Ἵτι ὁ Σανδῶν ἐλατρεῖτο ἰδιαίτοντως
ἐν Καππαδοκίαις: μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ-
του, ὅτι εἰς τῶν ἀρχαίων Καππαδοκι-
κῶν μνημῶν, ἐκείνην ἐπιφ. πιθανώτατα ἐτε-
λετο ἡ ἑορτὴ τοῦ Σανδῶν, καλεῖται Σαν-
δαρῆ. Ἄξιον δὲ σημεῖον εἶναι πρὸς τὸν
μῆνα τοῦτον ἀντιστοιχεῖ ὁ ἀρχαῖος Ἀρ-

μενικός μῆν *Μαρκάτζε*, ὄνομα ἀναμνη-
σκον τὸν Μαρκάτζε. Ἄν λοιπὸν τὸ Φα-
ρασιωτικὸν *Μαρκάτζε* ὀρθῶς ἀνάγεται
εἰς τὸ *Μαρκάτζε*, συνέβη καὶ ἐν τῷ ὄ-
ματι τούτῳ θροῖόν τι πρὸς ἐκείνο, ὅπερ εἰ-
δομεν ἐν τῷ *Συρριοπολίῳ*, ὅπερ ἐθεωρή-
σαμεν παραγόμενον ἐκ τοῦ Σέρου, θεοῦ
τοῦ ἡλίου παρὰ Καππαδοκίαις καὶ γενεάρ-
χου τῶν Καππαδοκῶν. Δείψανόν τι τῆς
ἑορτῆς τοῦ Σανδῶν, ἣν περιεγράφωμεν
ἐν ταῖς Καππαδοκίαις διὰ μακρῶν (σελ.
111) ἐσώθη πιθανῶς ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ
Σερῆ (ἴδ. τὴν λ. ἐν τῷ Γλωσσάρῳ τῆς
ἐν Καππαδοκίαις λαλουμένης Ἑλλην. δια-
λέκτου) κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων.

Ὁ ἀξιότιμος καθηγητῆς κ. Χατζιδά-
κης λέγει ὅτι αἱ καταλήξεις *σα, γκα,*
τοῦ παρατατικοῦ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς δια-
λέκταις Καππαδοκίας, τὰς ὁποίας κατα-
λήξεις ἡμεῖς θεωροῦμεν ὡς τεκμήρια τῆς
μεγάλης ἀρχαιότητος τῆς Καππαδοκικῆς
διαλέκτου, οὐδὲως μαρτυροῦσι τὸ τοι-
ούτον, καθόσον καὶ ἐν ἄλλαις διαλέκταις
Ἑλληνικαῖς, λ. χ. ἐν τῇ Κρητικῇ καὶ ἐν
τῇ Κυπριακῇ ὑπάρχουσι τοιαῦτα κατα-
λήξεις. Πρὸς τὴν παρατήρησιν ταύτην
τοῦ ἀξιότιμου καθηγητοῦ ἀντιπαρηγο-
ροῦμεν ἀπλῶς ὅτι οὐχὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ὁ
Bopp εἶναι ὁ θεωρῶν τὰς Ὀμηρικὰς κα-
ταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ (δόσων, θέ-
σων, ἔσων) ὡς λειψανά ἀρχαιότατα καὶ
παραβάλλον ταῦτα πρὸς τὴν καταλήξιν
τοῦ παρατατικοῦ *ahu* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ
Σλαυικῇ γλώσσῃ (Delajun, delahu).
Ἄλλως τε αἱ Καππαδοκικαὶ καταλήξεις
καὶ (χιτάγκα, μουτάγκα) καὶ γα (λεῦ,
λεῦγα) ἐν τῷ τοῦ Δεουκὸ ὄρου διαλέ-
κτῳ καὶ τοῖς ἔχουσι τὸ ἀνάλογον ἐν
ταῖς λοιπαῖς Νεοελληνικαῖς διαλέκταις
(ἐν τῷ ἀορ. παθητ. φάνγκα, πιάσθηκα),
οὐχ ἦντον αἱ καταλήξεις παρατατικοῦ
ἰδιαίτως εἰς τὰς Καππαδοκίαις διαλέ-
κτους. Ἡ δὲ ὑπαρξὶς ἀναλόγων καταλή-
ξεων καὶ ἐν ἄλλαις ἑλληνικαῖς διαλέκταις,
οἷα μάλιστα ἡ Κυπριακῇ, οὐδὲως κω-
λοῦσιν ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ
τοιαῦται καταλήξεις εἶναι λειψανά τοῦ
ἀρχαιότατου σχηματισμοῦ τοῦ παρατα-
τικοῦ.

(Ἔπεται συνέχεια)

Π. Κ. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὴν ἐσπέραν τῆς 15 φθίνοντος ἐωρ-
τάθη ἐν τῇ *Comédie Française* ἡ ἐπέτειος
τῆς γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ δι'
ἐκτάκτου παραστάσεως, εἰς ἣν παρήσαν ὁ
πομπροῦς Λακρουά μετὰ τῆς οἰκογενείας
τοῦ (τῆς νύμφης καὶ τῶν ἐγγόνων τοῦ
μεγάλου ποιητοῦ) καὶ ἅπαντα σχεδὸν τὰ
μέλη τῆς Ἀκαδημίας.

Παραστάθησαν ἡ Β' πράξις τῶν δρα-
μάτων *Ἐργάνη* καὶ ὁ *Βασιλεὺς ἐνθουμῆ*,
αἱ δύο τελευταῖαι τοῦ *Ροῦὶ Βλάδ* καὶ τὸ
1802, διάλογος ἐπιτηδῆς γραφείας διὰ τὴν
παραστάσιν ταύτην ὑπὸ τοῦ Ρενάν.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ συμπόσιον ἐν τοῖς
Ἑλλοῖσι Πεδίοις, εἰς δὲ παρευρίσκονται
ὁ Κορνήλιος, ὁ Ρακίνας, ὁ Βοκλώ, ὁ Διδερό-
τος καὶ ὁ Βολταίρος συνδιαλεγόμενοι περὶ
τῆς ἀνάγκης νέου ποιητοῦ, καινοτόμου,
δοτικῆς δὲν νὰ ἦ ἠρωϊκός, τρυφερός, λυρι-
κός καὶ φιλόσοφος.

Ἐγεννήθη κρουαγᾶ ἐν πνεύμα-
τῷ εἰς τὸ βάθος φαινόμενα νέρη διασκε-
δάννυνται καὶ καθορᾶται ἡ ἀποθέσις τοῦ
Οὐγκῶ, τοῦ ὁποῖο ἡ προτιμῆ περιστε-
ρεται ὑπὸ στέμματος ἐξ ἀνθέων.

Ἡ παραστάσις ἔληξεν ἐν μέσῳ ζωηρῶν
χειροκροτημάτων: παρετήρηθη ὅτι ὁ Ρε-
νάν ἐν τῷ διαλόγῳ τούτῳ ἀποκαλεῖ τὸν
Θεόν: Ἰψιστον πνεῦμα.

Ἡ φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ
ἐταιρεία τῆς Λυὸν προεκήρυξε ποιητικὸν
διαγωνισμόν παρατωθησόμενον τῇ 10 Ἰα-
νουαρίου 1886 καὶ ἀντικείμενον ἔχοντα
τὴν σύνταξιν ὡδῆς εἰς τὸν Μολιέρου μὴ
ἀπαρτιζομένης ἐκ πλειόνων τῶν 100 στί-
χων. Τρία βραβεῖα ἀπονεμηθήσονται εἰς
τὰ σχετικῶς ἀριστα ποιήματα, τὸ δὲ τέ-
ταρτον τὴν ἀξίαν ἀξιωθήσεται τιμητι-
κῆς μνείας.

Νέον ἐξέδοτο βιβλίον ἡ βασίλισσα
τῆς Ρουμανίας Ἐλισάβετ ὑπὸ τὸ ψευδῶ-
νυμον Carmen Sylva ἐπιγράφει δ' αὐτὸ
Nouvelles par Carmen Sylva.

Ὁ κ. Bouché-Leclercq ἐξέδοτο ἐν
Παρισίοις βιβλίον ἐξακοσιοσέλιδον περίπου
περὶ τῶν ῥωμαϊκῶν θεσμῶν ἐπιγραφόμε-
νον *Manuel des institutions romaines*.

Ἰπὸ τὸν τίτλον *Gabrielle d'Esté*
ἐξέδοθη ἔσχατος ὑπὸ τοῦ Desolozéaux
ἡ βιογραφία τῆς διασήμευ ταύτης κυ-
ρίας, ἣτις ἐπὶ Ἐρρίκου τοῦ Δ' σπου-
δαιότατον διεδραμάτισε πρόσωπον καὶ
παρ' ὀλίγον ἔγινετο σύζυγος αὐτοῦ. Ἐν
τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἐκτυλίσσονται μετὰ
πολλῆς σαφηνείας καὶ χάριτος ὅλα τὰ
ἐπεισόδια τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης περιό-
δου τῆς ιστορίας, χωρὶς νὰ ἀπομακρύνω-
ται τῆς ἀληθείας.

Ἀγγέλλεται Συλλογὴ τῶν ἀνὰ τὰ
στόματα τοῦ Ροδίου λαοῦ ἁσμάτων, ἡ-
ρωϊκῶν, ἐρωτικῶν, γαμψίων, κλ. παροι-
μιῶν, ἐπιδῶν, παραμυθίων κλ. μετὰ πα-
ραρτήματος ἐν τέλει *Περὶ Σολωμορι-
κῆς*. Εἰς τεύχη τέσσαρα ὑπὸ Ἀρθρέου
Μ. Δέσποτα (ἕκαστον τεύχος ἀντὶ δραχ-
μῆς πληρωτέας ἅμα τῇ παραλαβῇ. Συν-
δρομητὰ ἐγγράφονται καὶ εἰς τὸ γρα-
φεῖον ἡμῶν).

Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία. Κατὰ
τὰς γενομένας, ἀκάρπους διὰ τὴν κλασι-
κὴν ἀρχαιολογίαν ἀνασκαφὰς ἐν τῇ Πα-
λαιᾷ ἀγορᾷ, ἀνευρέθησαν πολυτίμοι ἐπι-
γραφαὶ τοῦ Η' καὶ Θ' αἰῶνος καὶ ἄλλα
ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τῆς ὑπὸ κατα-
δίωξιν χριστιανικῆς ἐποχῆς. Περὶ τούτων
εἰδικὸς ἡμῶν συνεργάτης θέλει γράψῃ
προσεχῶς ἐν ἐκτάσει. Ἦδη σημειοῦμεν
ἀπλῶς ὡς πληροφορίας ἀξίαν πολλῶν σχο-
λίων, ὅτι ὁ ἀναϊσθητὴς καὶ ἀνευ τῆς δια-
μαρτυρίας οὐδενὸς Ἀθηναίου κρημνισθεὶς

πάνάρχαιος καὶ τῆς *Μεγάλης Παραγᾶς*,
τὸ ἐρωτάτον τῶν προσκυνημάτων τῶν χρι-
στιανικῶν Ἀθηναίων, περιεῖχε πολυτιμο-
τάτας εἰκόνας ὧν τὰ ἀντίγραφα κατὰ
παραγγελίαν τοῦ Μαρκισίου Ὀρόδου τῆς
Βώθας (Bute) ἀντιγραφέντα ὑπὸ τοῦ δο-
κίμου καλλιτέχνου Ζιλλερὸν προκαλοῦσιν
ἤδη ἐν Λονδίῳ τὸν θαυμασμόν τῶν ἐρα-
σιτεχνῶν καὶ τὴν σπουδὴν τῶν τὰ λεί-
ψανά τῆς ἀπολεσθείσης χριστιανικῆς γρα-
φικῆς τέχνης μελετώντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ (ἀπὸ
τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμῶν)
ὑπὸ Κ. Παπαρηγοπούλου, ἐκδιδόντος
Ἄνεστη Κωνσταντινίδου (τεύχος Ζ'
καὶ Η' περιέχοντα τὴν ἀκμὴν τῆς ἡγεμονίας
τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πο-
λέμου).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (μετ' εἰκόνων ἀπὸ
τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς Βασιλείας
τοῦ Ὁθωνος). Τὸ Ζ' τοῦτο τεύχος περιέχει καὶ
καλλιτεχνικώτατας εἰκόνας τοῦ Ἐρμοῦ
τοῦ Πραξιτέλους καὶ τῆς Νίκης τοῦ Παϊωνίου).

ΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ (σύγγραμ-
μα περιοδικὸν πρὸς ἀναμύρωσιν τῆς τῶν παι-
δων ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας, ἐκδιδόμενον κατὰ
μῆνα ὑπὸ Μιλτιάδου Βρατσάνου). Πε-
ριέχει λαμπρὰ παιδαγωγικὰ διατριβὰς τοῦ κ.
Σπυρ. Μιχαηλίδου Ὁλυμπίου.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Τὸ μονόφθαλμον τῶν Κύκλω-
πων.—Πασιγνώστως βεβαίως εἶναι ἡ ἐξ-
ήγησις, ἣν κοινὰς διδουσι εἰς τὴν λέ-
ξιν *Κύκλωψ*, παράγοντες αὐτὴν ἐκ τοῦ
κύκλος καὶ *ὄψ-ὄπος*: ὑπολαμβάνουσι δη-
λονότι τοὺς Κύκλωπας ἔχοντας ἐν τῷ
μέσῳ τοῦ μετώπου ἓνα κυκλωτῆ ὀφθαλ-
μόν. Τὴν τοιαύτην τὸ ὄνομα τῶν τῶν
Κυκλώπων ἐξηγήσιν οὐκ ὀλίγον ἰσχυρο-
ποιεῖ καὶ ἡ παρ' Ὀμήρῳ (Ὀδ. Ι, 105
καὶ ἐξ.) ἀπαντῶσα περιγραφή τοῦ Πολυ-
φῆμου Κύκλωπος, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος,
οὗ τὸν ἓνα καὶ μόνον ὀφθαλμὸν ἐξώρυξε
διὰ δαυλοῦ ὁ πολυμήτις Οὐδης, ἔτι δὲ
περισσότερον αὐτῇ ἡ τοῦ Κύκλωπος πε-
ριγραφή αὐτοῦ πρὸς τὴν Γαλάτειαν,
(Θεόκρ. Εἰδύλλ. ΙΑ'), εἰς ἣν λέγει ἠρη-
νωδῶν:

Γινώσκω, χαρίσσομαι, τίνας ὄνεια φεύγει,
ὄνεκά μοι λασία μὲν ἔφρυξ ἐπ

πραγματικῶν κόσμου ληφθεῖσαν, αἱ Κύκλωπες ὠνομάσθησαν οὕτως οὐχὶ διότι πραγματικῶς εἶχον ἓνα μόνον ὀφθαλμόν, ἀλλ' ἦσαν δεινῶς μεταλλευταί, ἔχοντες ὡς πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα, δύο ὀφθαλμούς, ἐξορύσσοντες ἀπὸ τῶν σπλάγγνων τῆς γῆς διάφορα μέταλλα, καταβαίνοντες εἰς τὰ ἐπι τούτῳ ἀνωρορυγμένα ἀνήλια βῆθη καὶ ἀπὸ τούτων ἀνερχόμενοι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ὁ Ἰδῶν, ὡς ἡμεῖς ἐν τῷ Μεταλλείῳ τοῦ Ταύρου, ἢ καὶ ἀπλῶς ἀναγνοὺς περιγραφῆν τοιούτων μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν εὐκόλως πείθεται ὅτι οἱ μεταλλευταὶ Κύκλωπες τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἀναγκαῖον φανὸν δὲν ἐκράτουν εἰς χεῖρας, καθότι αὐταὶ ἐχρησίμευον αὐτοῖς ὅπως ἐρῶσι καὶ ἐξέρχονται τῶν ἀντρων αὐτῶν, ἀλλ' εἶχον αὐτὸν ἀνηρτημένον εἰς τὸ μέτωπον. Οἱ δὲ ἐξῶθεν ἄνθρωποι, βλέποντες μακρόθεν τὸ φῶς, ὑπελάμβανον αὐτὸ ὡς ὀφθαλμόν, καὶ ἐκ τούτου προέκυψεν ἡ περὶ τοῦ μονοφθαλμοῦ τῶν Κυκλώπων ἀρχαία παράδοσις. Τὶ ὅμως θὰ ἔλεγον οἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνθρωποι, ἂν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκοτεινοῦ ἐβλεπον τὸν κυκλοτερῆ ἐρυθρὸν ἢ πράσινον ὀφθαλμόν τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν τροχιοδρόμων;

I. B.

Ἡ Μιραφιόρη. — Αἱ ἰταλικαὶ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν ἐσχάτως τὸν θάνατον τῆς ὀραίας κομῆσσης Μιραφιόρη τῆς τρυφερᾶς ἐρωμένης τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ἥτις βραδύτερον ἐγένετο καὶ σύζυγος αὐτοῦ ἐξ ἀριστερᾶς χειρὸς.

Ὁ βίος τῆς γυναικὸς ταύτης ἀποτελεῖ ὀλόκληρον μυθιστόρημα. Ἡμέραν πινὰ ὁ υἱὸς τοῦ Καρόλου Ἀλβέρτου εἶδεν αὐτὴν εἰς τὸ παράθυρον, ἠράσθη αὐτῆς ἐμμανῶς καὶ μόνον περὶ τοῦ μετ' αὐτῆς γάμου τοῦ ἐσκέπτετο. Ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος, ὅστις ἐγένωσκε πολλὰς τῆς τοιαύτης φύσεως τοῦ υἱοῦ του παρεκτροπὰς ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ἐπρόκειτο περὶ πάθους ἐρωτικῆς σφοδρότερον, διαρκεστέρον καὶ μᾶλλον ἐπικινδύνου διὰ πρὶν ἅπαντα βασιλικῆς αἱματός. Ἐσπευσε λοιπὸν νὰ νυμφεῖσθαι αὐτὸν μετὰ τινος αὐστριακῆς ἀρχιδουκίσσης. Ἡ πριγκίπισσα αὕτη εἶχε βεβαίως πλεῖστα προτερήματα καὶ ἀρετὰς· ἀλλ' ὁ σύζυγός της ἐξηκολούθει νὰ εἶνε ἀφωσιωμένος πρὸς τὴν ὀραίαν Ροζίνα, ἥτις, μετ' ὀλίγας τὰς ἀπιστίας της, διετέλεσεν ἡ κατ' ἐξοχὴν εὐνοουμένη του καθ' ὅσον μάλιστα δις κατέστησε τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ πατέρα.

Τὰ δύο ταῦτα τέκνα ζῶσιν εἰσέτι· ὁ υἱὸς ἐνυμφεῖσθαι τὴν κόμησσαν Λουρδαρέλ, ἡ δὲ θυγάτηρ εἶνε ἡ μαρκησία Σπιννόλα, παρ' ἣ καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἀνακτόρῳ τῶν Μεδίκων ἐν Πίζα ἡ μοργαντικῆ σύζυγος τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ.

Ἡ ὀραία Ροζίνα Βερτσελάνη, τὴν ἀποθανόντα βασιλεὺς εἶχεν ὀνομάσει κόμησσαν Μιραφιόρη, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ. ἔζη ἰδιωτεύουσα δὲ λως. Ἀπέφυγε πᾶσαν εὐκαιρίαν νὰ φαινηταί, μὴ θέλουσα οὐδὲ νὰ γίνηται περὶ

αὐτῆς λόγος. Συνωδᾷ τῇ πατρικῇ βουλήσῃ ὁ βασιλεὺς Θυμβέρτος ἀπένεμεν αὐτῇ μεγάλην ἐπιχορήγησιν.

Γερμανικὰ ναυκοδόλα καὶ καταδρομικὰ. — Ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις, ὡς γνωστὸν, θυσάζει μέγιστὰ ποσὰ πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ναυτικῶν αὐτῆς, φαίνεται δὲ σκοποῦσα νὰ συναθροίσῃ εἰς τοὺς λιμένας Δάντζιγ, Κιέλου, Βιλελμσχάβεν μέγαν ἀριθμὸν ναυκοδόλων, ὧν ἡ ναυπήγησις ἀρξεται ὁσονούτω ἐν Δάντζιγ.

Μετὰ τινα ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐφεδρεῖα ναυκοδόλων αὐτῆς σκαφῶν θ' ἀνέλθῃ εἰς 450 ἐν Κιέλῳ, 320 ἐν Βιλελμσχάβεν καὶ 120 ἐν Δάντζιγ, οὐδεὶς δὲ τότε κράτους τὸ ναυτικὸν θὰ ἐξίσουται πρὸς τὸ γερμανικόν, ἐλπίζεται μάλιστα ὅτι μετὰ τινα ἔτη ἡ Γερμανία θὰ ἔχη πλεῖονα εὐδρομα καὶ ναυκοδόλα τῆς τε Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας.

Ἄγνοοῦμεν ἂν πρέπει νὰ συγχαρῶμεν τὴν Γερμανίαν ἢ μᾶλλον τὴν Τουρκίαν, τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἐκπολιτιστικῆς προορισμοῦ τῆς ὁποίας τόσον ἐκθύμως ἀνέλαβον οἱ Γερμανοὶ τοῦ Βίσμαρκ.

Νυκτοβάτης πρὸ τῶν δικαστηρίων. — Νεαρὰ κόρη προσήχθη ἐσχάτως ἐνώπιον τοῦ πλημμελειοδικείου ἐν Παρισίῳ, κατηγορουμένη ἐπὶ κλοπῇ κλινοσκεπάσματος. Κατὰ τὴν διαδικασίαν ἐδικαιολογήθη προτάσσουσα ὅτι εἶνε νυκτοβάτης, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔδωκεν πίστιν εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτῆς καὶ καταδίκασαν αὐτήν. Ἐκτοτε ὅμως ἡ κόρη αὕτη παρουσίασε καὶ ἕτερα φαινόμενα ὑπνοβασίας, ὃ δὲ συνήγορός της ἐποίησατο ἀναίρεσιν τῆς δίκης καὶ τὸ δικαστήριον ἐπέισθη νὰ διορίσῃ πραγματογνώμονας βπως ἰατροδικαστικῶς ὀρίσῃσι τὸν βῆθμὸν τοῦ καταλογισμοῦ τῆς κόρης.

Αὐτοχειρῆαι ἐν Γαλλίᾳ. — Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Γαλλίᾳ, ὡς ἐξάγειται ἐξ ἐπισήμου στατιστικῆς, ἐγένοντο 642 αὐτοχειρῆαι καὶ ἀπόπειραι αὐτοχειρῆας. Κατὰ τὸ προπαρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶχεν ἀνέλθει εἰς 542, ὥστε παρατηρεῖται πλεόνασμα κατὰ 100.

Ἀναφορὰ δημοδοδασκάλου. — «Οὐσα ἡ θέσις κενὴ Πλαγιάς τοῦ δήμου Ἀνακτορίων Ἐπαρχίας Βονίτσης εὐσεβάστως παρακαλῶ τὸ Σεβαστὸν Ὑπουργεῖον εὐαρεστούμενον ἵνα μεταθέσῃ ἀπὸ Κατωχωρίου εἰς Πλαγιάς ὧν τὸ κλίμα Πλαγιάς εὐ ἔχει πρὸς ἐμὲ, τὸ δὲ κλίμα Κατωχωρίου εἶνε νοσώδες καὶ δὲν δύναμαι πλέον ἐμμένειν ἐκεῖσε, ἀλλῶς τε εἰσέτι ἐμμένειν βεβαίως ἐποθνήσκω.» Ἐβπειθεστάτος κ. λ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

57. *Αἰνίγμα.*

Ὅλα τὰ σβύνει τὸ νερό, Κ' ἐμέν' αὐτὸ μ' ἀνέθει.

58. *Στοιχειόγραφος.*

Ῥώτις τί εἶμαι; Ῥώτις τὸν ἐαυτὸ σου μόνον Μ' ἂν κόψῃς τὸ κεφάλι μου καὶ ρίξῃς καὶ τὸν

Κι' ἀψυχο τοῦ θά γείνω Πάλι ζωαίς θά δίνω. (Ἔξ Ἀγγλίου) Δ. I. X.

59. *Αἰνίγμα δημῶδες.*

Καρακάξα μαθημένη Καί 'ς τὸν κάμπο πεταμένη.

60. *Πρόβλημα.*

Νὰ εὐρεθῇ ἡ ἀκτίς σφαιρας ἀργύρου ἀξίας 250 δραχμῶν, γνωστοῦ ὄτους οἱ τὸ ἀργύρου πυκνότης εἶναι 10,470.

61. *Παράθεσις.*

Τίς ποιητὴς ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς ἑλληνίδας λέγει τὰ κατωτέρω; Ἐχει κατώφλι ἡ θύραίσις καὶ σύνορα ἡ τιμὴ σας. Συλλογισθῆτε τί ἐντροπή, Ἄν ἔλθῃ ξένος καὶ σᾶς πῆ; «Ἐπράξαψε ἡ ψυχὴ σας!»

Ἔσεῖς, ἑλληνοπούλαίσις μου, νὰ μὴν ἐπιθυμῆτε Αὐτὰ τῆς φράγξας τῆς τρελλῆς. Ὡ! κἄλλια τῶν 'ς τῆς Βουλῆς Τὸ βῆμα ν' ἀνεβῆτε! Κ' ἐγὼ συντάκτης πρακτικῶν νὰ στέκωμ' ἀντι- [κρύ σας,

Κι' ὄλος καρδιά κι' ὄλος αὐτί, Νὰ μεταφέρω 'ς τὸ χαρτί Τῆ λιγερῆ φωνή σας.

62. *Μυθολογικὴ ἐρώτησις.*

Ποῖαι γυναῖκες νύκτοκτόνησαν ἐκ λύπης διὰ τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν τῶν καὶ διὰ τὴν κακὴν τύχην τοῦ πατρὸς των, ποῦ δὲ τὰς ἀνεύρισται σήμερον;

63. *Ἀπόδοτον.*

Ποῖα συστατικὰ ἔχει πᾶσα ἐφημερίς; ΤΡΙΠΕΡΙΣΣ

Εἰς τὸν πρῶτον λύτην προσφέρονται τὰ «Ἑθνικὰ ἄσματα» (Ῥόδα καὶ Ἀνεμῶναι) τοῦ κ. Μ Δ. Σεζάνη.

ΑΣΥΒΙΣ

ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. 103

- 48. Τὸ στοιχεῖον φ. — 49. Ἀρά, βία, Ἀραβία. — 50. Ἀφρίσις. — 51. Τὸ γάλα. — 52. — 0, 145670. — 53. Διότι εἰς τὸ σκότος διαβάλλεται ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ μας ἵνα περισυνάξῃ τὸ ἐλάχιστον φῶς. Λοιπὸν ἂν μεταδῶμεν εἰς τὸ φῶς πολλὰ ἀκτίνες πίπτουσι ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος, ὅστις δέχεται τὴν φωτεινὴν ἀκτίνα, καὶ τὸν καταπονοῦσιν. Ἐὰν δ' ἂν ἐναντίας μεταδῶμεν ἐκ τοῦ φωτός, ὅπου ἡ κόρη εἶναι συνεσταλμένη, εἰς τὸ σκότος αἰφνιδίως, τότε χάνομεν τὴν εὐκολίαν τῆς δράσεως μέχρις οὗ γείνη ἡ διαστολὴ τῆς κόρης. — 54. Ὁ ἀτίμως ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Ἀλῆ Πάσσαν πωληθεῖς λαός τῆς ἐν τῇ Ἠπειρῷ Πάργας ἔγραψε ταῦτα πρὸς τοὺς Σουλῶτας, παρακαλῶν αὐτοὺς ἵνα στείλωσι στρατὸν, ὅστις μετὰ τῶν Παργίων νὰ πολεμήσῃ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀτυχῆς πατρίδος των. — 55. Ὁ Τριπερίσις χαιρετᾷ τοὺς Λύτας καὶ Λυφίας. — 56. Ὅπως μεταβληθῇ ἐν πέδιλον εἰς σέπμα ἀπαιτεῖται... π ρ ὀ θ ε ς ς ε ς (ὑπόδημα-διάδημα).

ΑΥΤΑΙ

Αἱ δεσποινίδες Βέρθα, βραβευθεῖσα (λύτρια 6) Βίττα (5) Δανάη (5). Οἱ κύριοι Κ. I Z. (Στοῦξ-5) Μυρμιδῶν (Κ. Π. Α. -4) αἱ δεσποινίδες Κρυσταλλίς (4) Ἀκοῦα (2) ὁ κύριος Ε. Ν. (3). Γ. Κροντηρᾶς (4). Κ. Γαῦναρης (Κορίνθου 4). Ν. Τζάβας (Ἰθάκη, ἡμέτερος 3).